Komisijas Paziņojums

Kopienas pamatnostādnes valsts atbalsta noteikumu piemērošanai attiecībā uz platjoslas tīklu ātru izvēršanu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2009/C 235/04)

1. IEVADS

1. Platjoslas savienojamība ir galvenais elements, kas nepieciešams informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) izstrādei, ieviešanai un izmantošanai ekonomikas un sabiedrības vajadzībām. Platjoslas sakariem piemīt stratēģiska nozīme, jo tie var paātrināt šo tehnoloģiju ieguldījumu visu tautsaimniecības nozaru izaugsmē un inovācijā, kā arī sociālo un teritoriālo kohēziju. Komisija aktīvi atbalsta platjoslas pakalpojumu plašu pieejamību visiem Eiropas pilsoņiem, kā noteikts Lisabonas stratēģijā un turpmākajos paziņojumos ([1]).

2. Lai virzītu Eiropu no finanšu un ekonomikas krīzes uz atveseļošanos, Komisija 2008. gada 26. novembrī pieņēma Eiropas ekonomikas atveseļošanas plānu ("Atveseļošanas plāns") ([2]). Platjoslas stratēģija ir Atveseļošanas plāna svarīga sastāvdaļa ([3]). Šā plāna mērķis jo īpaši ir strauji sekmēt ES ieguldījumu noteiktās stratēģiskās nozarēs, piemēram, platjoslas pakalpojumos, kas var atbalstīt ekonomiku īstermiņā un ilgākā termiņā radīt svarīgas infrastruktūras ilgtspējīgai ekonomikas izaugsmei.

3. Atveseļošanas plāna ietvaros un ar mērķi panākt 100 % ātrgaitas interneta pārklājumu visiem pilsoņiem līdz 2010. gadam Komisija nolēma ieguldīt 1,02 miljardus euro Eiropas Lauksaimniecības fondā lauku attīstībai (ELFLA). Daļa no šīs summas tiks izmantota platjoslas infrastruktūras izvēršanai lauku apvidos, lai palīdzētu tiem nokļūt tiešsaistē, radītu jaunas darba vietas un palīdzētu uzņēmumiem attīstīties ([4]). Turklāt vairākas dalībvalstis jau ir paziņojušas par plāniem atbalstīt ieguldījumus ne tikai ātrdarbīgā platjoslas infrastruktūrā lauku un nepietiekami apkalpotām teritorijām, bet arī paātrināt ļoti ātrdarbīgu jaunās paaudzes platjoslas piekļuves ("*NGA*") ([5]) tīklu izvēršanu savu teritoriju plašos apgabalos, tostarp pilsētu teritorijās vai teritorijās, kuras jau apkalpo platjoslas pamata infrastruktūras.

4. Jāatgādina, ka "Valsts atbalsta rīcības plānā – Mazāks un mērķtiecīgāks valsts atbalsts: plāns valsts atbalsta reformai 2005.–2009. gadam" ([6]) Komisija atzīmēja, ka ar zināmiem nosacījumiem valsts atbalsta pasākumi var būt efektīvs līdzeklis kopējas ieinteresētības mērķu sasniegšanai. Konkrētāk, valsts atbalsts var koriģēt tirgus nepilnības, tādējādi uzlabojot tirgu darbību un sekmējot konkurētspēju. Turklāt, ja tirgi nodrošina efektīvus rezultātus, bet, no kohēzijas politikas viedokļa raugoties, tos uzskata par nepietiekamiem, valsts atbalstu var izmantot, lai iegūtu vēlamāku un taisnīgāku rezultātu tirgū. Proti, mērķtiecīga valsts iejaukšanās platjoslas pakalpojumu jomā var palīdzēt mazināt "digitālplaisu" ([7]), kas valstī teritorijas vai reģionus, kuros piedāvā konkurētspējīgus platjoslas pakalpojumus par pieņemamu cenu, nošķir no teritorijām, kur šādus pakalpojumus nepiedāvā.

([1]) Skatīt, piemēram, "i2010 – Eiropas informācijas sabiedrība izaugsmei un nodarbinātībai", COM(2005) 229 galīgā redakcija, 1.6.2005.; "e-Eiropa 2005: informācijas sabiedrība visiem", COM(2002) 263 galīgā redakcija, "Atšķirību izlīdzināšana platjoslas pakalpojumu jomā", COM(2006) 129.

([2]) Komisijas paziņojums Eiropadomei, COM(2008) 800.

([3]) Eiropadomes Briseles sanāksme, 2009. gada 19. un 20. marts – prezidentūras secinājumi.

([4]) Skatīt Regulu (EK) Nr. 473/2009, (2009. gada 25.maijs) ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Regulu (EK) Nr. 1290/2005 par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu (OV L 144, 9.6.2009., 3. lpp.).

([5]) Šajā dokumentā kā "*NGA* tīkli" apzīmēti vadu piekļuves tīkli, kas pilnībā vai daļēji sastāv no optiskās šķiedras elementiem un kas spēj nodrošināt platjoslas piekļuves pakalpojumus ar uzlabotiem parametriem (piemēram, lielāku caurlaidspēju) salīdzinājumā ar tiem, ko nodrošina ar esošajiem vara kabeļu tīkliem (skat. arī 65. zemsvītras piezīmi turpmāk).

([6]) COM(2005) 107 galīgā redakcija.

([7]) Pagājušajā desmitgadē informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (IKT) kļuva pieejamas plašai sabiedrībai par pieņemamu cenu. Terminu "digitālplaisa" visbiežāk izmanto, lai definētu plaisu starp indivīdiem un sabiedrībām, kuriem ir piekļuve informācijas tehnoloģijām, un indivīdiem un sabiedrībām, kuriem šādas piekļuves nav. Lai arī šai "digitālplaisai" ir vairāki iemesli, vissvarīgākais iemesls ir atbilstošas platjoslas infrastruktūras trūkums. Reģionālās dimensijas līmenī urbanizācijas pakāpe ir svarīgs faktors, lai piekļūtu IKT un izmantotu tās. Tādējādi interneta izplatība joprojām ir daudz mazāka mazapdzīvotajās teritorijās visā Eiropas Savienībā.

5. Tajā pašā laikā ir jānodrošina, lai valsts atbalsts neizstumj tirgus iniciatīvu platjoslas pakalpojumu nozarē. Ja valsts atbalstu platjoslas pakalpojumiem būtu jāizmanto teritorijās, kurās tirgus dalībnieki parasti vēlas izdarīt vai jau ir izdarījuši ieguldījumus, tas varētu ietekmēt tos ieguldījumus, ko platjoslas operatori jau ir izdarījuši saskaņā ar tirgus noteikumiem, kā arī ievērojami mazināt stimulu tirgus dalībniekiem vispirms izdarīt ieguldījumus platjoslas pakalpojumos. Šādos gadījumos valsts atbalsts platjoslas pakalpojumiem var sākt darboties pretēji īstenotajam mērķim. Valsts atbalsta kontroles galvenais mērķis platjoslas pakalpojumu jomā ir nodrošināt, lai valsts atbalsta pasākumu rezultātā būtu lielāks platjoslas pārklājums un plašāka platjoslas pakalpojumu izplatība vai lai tas notiktu straujāk, nekā tas būtu iespējams bez šāda atbalsta, un nodrošināt, lai atbalsta pozitīvā ietekme būtu lielāka nekā tā negatīvā ietekme konkurences kropļojumu ziņā.

6. Jāatgādina, ka reglamentējošie noteikumi attiecībā uz elektroniskajām komunikācijām ietver arī jautājumus, kas saistīti ar platjoslas piekļuvi ([8]). Tādējādi uz vairumtirdzniecības platjoslas tirgiem visās dalībvalstīs attiecas iepriekšējs regulējums. Šajā ziņā Komisija ([9]) un valstu iestādes ([10]) jau ir uzsākušas vairākas iniciatīvas, kuru mērķis ir risināt jaunus uzdevumus, ko izvirza *NGA* tīkli regulatīvajā jomā, īpaši attiecībā uz piekļuves jautājumiem.

7. Šajās pamatnostādnēs apkopota Komisijas politika attiecībā uz Līguma valsts atbalsta noteikumu piemērošanu pasākumiem, kas atbalsta tradicionālo platjoslas tīklu izvēršanu (2. iedaļa), un aplūkoti arī vairāki jautājumi, kas attiecas uz to pasākumu novērtēšanu, kuru mērķis ir sekmēt un atbalstīt ātru *NGA* tīklu izvēršanu (3. iedaļa).

8. Komisija piemēros šajā paziņojumā izklāstītās pamatnostādnes, novērtējot valsts atbalstu platjoslas pakalpojumiem, tādējādi palielinot juridisko noteiktību un savas lēmumu pieņemšanas prakses pārskatāmību.

2. KOMISIJAS POLITIKA ATTIECĪBĀ UZ VALSTS ATBALSTU PLATJOSLAS PROJEKTIEM

2.1. Valsts atbalsta noteikumu piemērošana

9. Komisijai ir ārkārtīgi labvēlīga attieksme pret valsts pasākumiem platjoslas izvēršanai lauku un nepietiekami apkalpotajās teritorijās, bet tā ir daudz kritiskāka attiecībā uz atbalsta pasākumiem teritorijās, kurās jau ir izveidota platjoslas infrastruktūra un pastāv konkurence. Līdz šim gadījumos, kad valsts iejaukšanās, lai atbalstītu platjoslas izvēršanu, ir atbildusi valsts atbalsta nosacījumiem 87. panta 1. punkta nozīmē, Komisija tā saderīgumu ir izvērtējusi galvenokārt saskaņā ar 87. panta 3. punktu. Komisijas politika attiecībā uz valsts atbalstu platjoslas tīklu izvēršanai ir apkopota 2.2. un 2.3. iedaļā.

2.2. EK līguma 87. panta 1. punkts: atbalsta esība

10. Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktu "ar kopējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm". No tā izriet, ka, lai pasākumu varētu uzskatīt par valsts atbalstu, ir jābūt izpildītiem šādiem kumulatīviem nosacījumiem:

a) pasākumam jābūt piešķirtam no valsts līdzekļiem;

b) tam jārada ekonomiskas priekšrocības uzņēmumiem;

([8]) Skatīt Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvu 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem (pamatdirektīva), (OV L 108, 24.4.2002., 33. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvu 2002/20/EK par elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu atļaušanu (atļauju izsniegšanas direktīva) (OV L 108, 24.4.2002., 21. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvu 2002/19/EK par piekļuvi elektronisko komunikāciju tīkliem un ar tiem saistītām iekārtām un to savstarpēju savienojumu (piekļuves direktīva) (OV L 108, 24.4.2002., 7. lpp.).

([9]) Skatīt Komisijas projektu ieteikumam par regulēto piekļuvi nākamās paaudzes piekļuves (*NGA*) tīkliem šādā tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm/doc/library/public_consult/nga/dr_recomm_nga.pdf

([10]) Skatīt, piemēram, Eiropas Regulatoru grupas paziņojumu par *NGA* piekļuves attīstību, ERG (08) 68, šādā tīmekļa vietnē: http://www.erg.eu.int/doc/publications/erg_08_68_statement_on_nga_devolopment_081211.pdf; *Ofcom* 2009. gada 3. marta paziņojumu *Delivering super fast broadband in the UK. Promoting investment and competition*. Skatīt arī jaunākos tiesību aktus, kas pieņemti Francijā 2009. gada 15. janvārī optiskās šķiedras tīklu izvēršanas veicināšanai, *Journal Officiel de la république française*, 2009. gada 16. janvāris.

c) priekšrocībām jābūt selektīvām un jārada vai jādraud radīt konkurences kropļojumus;

d) pasākumam jāietekmē Kopienas iekšējā tirdzniecība.

11. Kā rāda Komisijas lēmumu pieņemšanas prakse attiecībā uz valsts atbalstu platjoslas pakalpojumu jomā, publiskais atbalsts platjoslas projektiem bieži ietver valsts atbalsta esību Līguma 87. panta 1. punkta nozīmē ([11]).

12. Pirmkārt, pasākumi parasti ietver valsts līdzekļus (piemēram, ja valsts sniedz atbalstu platjoslas projektiem, piemērojot subsīdijas, nodokļu atlaides vai cita veida atvieglotus finansēšanas nosacījumus) ([12]).

13. Otrkārt, attiecībā uz atbalsta piešķiršanu saimnieciskajai darbībai valsts pasākumi, kas atbalsta platjoslas izvēršanas projektus, parasti ir vērsti uz saimnieciskās darbības uzdevumiem (piemēram, platjoslas infrastruktūras – kas ietver atvilces maršrutēšanas iekārtas un sauszemes iekārtas, tostarp fiksētās, sauszemes bezvadu, uz satelītiem balstītās vai to apvienojumu – izveide, ekspluatācija un piekļuves nodrošināšana). Tomēr izņēmuma gadījumos, ja tādējādi finansēts tīkls netiek izmantots komerciālos nolūkos (piemēram, tīkls tikai nodrošina platjoslas piekļuvi nekomerciālām tīmekļa vietnēm, pakalpojumiem un informācijai) ([13]), šāda valsts iejaukšanās neietver ekonomisku priekšrocību radīšanu uzņēmumiem un līdz ar to nav valsts atbalsts Līguma 87. panta 1. punkta nozīmē.

14. Treškārt, attiecībā uz priekšrocību radīšanu atbalsts parasti tiek piešķirts tieši tīkla ieguldītājiem ([14]), kuri vairumā gadījumu tiek izraudzīti ar atklāta konkursa ([15]) starpniecību. Lai arī ar konkursa palīdzību var nodrošināt to, ka ikviens atbalsts tiek ierobežots līdz minimālajam apjomam, kas nepieciešams konkrētajam projektam, finansiālais atbalsts var sekmīgajam pretendentam dot iespēju veikt komercdarbību ar nosacījumiem, kas citādi nebūtu pieejami tirgū. Netiešie atbalsta saņēmēji var ietvert trešo personu operatorus, kas iegūst vairumtirdzniecības pieeju tādējādi uzbūvētai infrastruktūrai, un arī uzņēmumus, kas iegūst platjoslas savienojamību saskaņā ar noteikumiem un nosacījumiem, kas nebūtu bijuši piemērojami gadījumā, ja valsts neiejauktos ([16]).

15. Ceturtkārt, attiecībā uz selektivitātes kritēriju valsts pasākumi, kas atbalsta platjoslas tīklu izvēršanu, pēc sava rakstura ir selektīvi, jo to mērķis ir uzņēmumi, kas ir aktīvi tikai noteiktos reģionos vai vispārējo elektronisko komunikāciju pakalpojumu tirgus noteiktās daļās. Turklāt attiecībā uz konkurences kropļošanu valsts iejaukšanās parasti izmaina esošos tirgus nosacījumus, jo šādā gadījumā daudzas uzņēmējsabiedrības var izvēlēties abonēt pakalpojumus, ko sniedz izraudzītie piegādātāji, un nevis, iespējams, dārgākus alternatīvos uz tirgu balstītos risinājumus ([17]). Tādēļ tas, ka platjoslas pakalpojums kļūst pieejams vispār vai par mazāku cenu, nekā tas būtu bijis iespējams pretējā gadījumā, rada konkurences kropļojumus. Turklāt valsts atbalsts platjoslas pakalpojumiem var mazināt rentabilitāti un izstumt to tirgus dalībnieku ieguldījumus, kuri pretējā gadījumā būtu vēlējušies ieguldīt mērķa teritorijā vai tās daļās.

16. Visbeidzot, ciktāl valsts iejaukšanās var ietekmēt citu dalībvalstu pakalpojumu sniedzējus, tā ietekmē arī tirdzniecību, jo elektronisko komunikāciju pakalpojumu tirgi (tostarp vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības platjoslas tirgi) ir atvērti konkurencei starp operatoriem un pakalpojumu sniedzējiem ([18]).

([11]) Skatīt sarakstu par visiem Komisijas lēmumiem, kas pieņemti saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem platjoslas pakalpojumu jomā, šādā tīmekļa vietnē: http:// http://ec.europa.eu/competition/sectors/telecommunications/broadband_decisions.pdf

([12]) Skatīt arī 2.2.2. iedaļu par tirgus ekonomikas ieguldītāja principa piemērošanu.

([13]) Skatīt Komisijas 2007. gada 30. maija lēmumu lietā NN 24/07 – Čehijas Republika, *Prague Municipal Wireless Network*.

([14]) Termins "ieguldītājs" apzīmē uzņēmumus vai elektronisko komunikāciju tīklu operatorus, kas izdara ieguldījumus platjoslu infrastruktūras celtniecībā un izvēršanā.

([15]) Tikai vienā gadījumā Komisija apstiprināja pasākumu, kas neietvēra atklātu konkursu, bet attiecās uz nodokļu kredītu shēmu, lai atbalstītu platjoslas izvēršanu Ungārijas nepietiekami apkalpotajās teritorijās, skatīt Lēmumu N 398/05 – Ungārija, *Development of Tax Benefit for Broadband*.

([16]) Skatīt, piemēram, Komisijas Lēmumu N 570/07 – Vācija, *Broadband in rural areas of Bayern-Württemberg*; Lēmumu N 157/06 – Apvienotā Karaliste, *South Yorkshire Digital Region Broadband Project*; Lēmumu N 262/06 – Itālija, *Broadband for rural Tuscany*; Lēmumu N 201/06 – Grieķija, *Broadband access development in underserved territories*; un Lēmumu N 131/05 – Apvienotā Karaliste, *FibreSpeed Broadband Project Wales*. Tomēr uz privātpersonām (kaut gan tās arī ir šādu pasākumu priekšrocību saņēmējas) neattiecas valsts atbalsta noteikumi, jo tās nav ne uzņēmumi, ne uzņēmēji 87. panta 1. punkta nozīmē.

([17]) Skatīt Komisijas Lēmumu N 266/08 – Vācija, *Broadband in rural areas of Bayern*.

([18]) Skatīt Komisijas Lēmumu N 237/08 – Vācija, *Broadband support in Niedersachsen*.

2.2.1. *Atbalsta neesība: tirgus ekonomikas ieguldītāja principa piemērošana*

17. Ja valsts atbalsta platjoslas izvēršanu, izmantojot līdzdalību kapitālā vai kapitāla ieguldījumu uzņēmumā, kuram jāīsteno projekts, rodas nepieciešamība novērtēt, vai šis ieguldījums ietver valsts atbalstu. Līguma 295. pantā ir teikts, ka "šis Līgums nekādi neietekmē dalībvalstu tiesību aktus, kas reglamentē īpašumtiesību sistēmu". Saskaņā ar Eiropas Kopienu Tiesas ("Tiesa") judikatūru no vienādas attieksmes principa izriet, ka kapitālu, ko valsts tieši vai netieši nodevusi uzņēmuma rīcībā apstākļos, kas atbilst normāliem tirgus apstākļiem, nevar uzskatīt par valsts atbalstu.

18. Ja publiska ieguldītāja līdzdalība kapitālā vai kapitāla ieguldījums nerada pietiekamas izredzes uz rentabilitāti, arī ilgtermiņā, šāda iejaukšanās uzskatāma par atbalstu Līguma 87. panta nozīmē, un tā saderība ar kopējo tirgu jāizvērtē, pamatojoties uz minētajā pantā noteiktajiem kritērijiem ([19]).

19. Lēmumā par Amsterdamu Komisija ir izskatījusi tirgus ekonomikas privātā ieguldītāja principa piemērošanu platjoslas pakalpojumu jomā ([20]). Kā šajā lēmumā uzsvērts, publiskā sektora ieguldījuma atbilstība tirgus nosacījumiem ir pilnīgi un izsmeļoši jāpierāda vai nu ar privātā ieguldītāja būtisku līdzdalību, vai ar nevainojamu uzņēmējdarbības plānu, kas apliecina pietiekamu ienākumu no ieguldījuma. Ja privātie ieguldītāji piedalās projektā, tad ir obligāts šāds nosacījums: tiem ir jāuzņemas komercrisks, kas saistīts ar ieguldījumu, saskaņā ar tādiem pašiem noteikumiem un nosacījumiem, kādus piemēro publiskam ieguldītājam.

2.2.2. *Atbalsta neesība: kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu un Altmark lietas kritēriji*

20. Dažos gadījumos dalībvalstis var uzskatīt, ka platjoslas tīkla nodrošināšana būtu jāuzskata par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu (VTNP) Līguma 86. panta 2. punkta nozīmē ([21]).

21. Saskaņā ar Tiesas judikatūru, ja ir izpildīti četri galvenie nosacījumi (kurus parasti sauc par *Altmark* lietas kritērijiem), valsts finansējums VTNP sniegšanai var neietilpt Līguma 87. panta 1. punkta darbības jomā ([22]). Minētie četri nosacījumi ir šādi: a) saņēmējam, kas izmanto valsts finansēšanas mehānisma finansējumu VTNP formāli ir jāuztic VTNP sniegšana un izpilde, skaidri nosakot tā pienākumus; b) kompensācijas aprēķināšanas parametri jānosaka iepriekš objektīvā un pārskatāmā veidā, lai novērstu iespēju, ka tā varētu saņēmējam uzņēmumam radīt ekonomiskas priekšrocības salīdzinājumā ar konkurējošiem uzņēmumiem; c) kompensācija nevar pārsniegt summu, kas nepieciešama, lai segtu visas vai daļu no izmaksām, kas radušās saistībā ar VTNP izpildi, ņemot vērā attiecīgos ieņēmumus un saprātīgu peļņu par šo pienākumu izpildi; un d) ja saņēmējs nav izraudzīts saskaņā ar publiskā iepirkuma procedūru, piešķirtās kompensācijas apjoms jānosaka, pamatojoties uz to izmaksu analīzi, kādas rastos tipiskam un labi pārvaldītam uzņēmumam saistībā ar šo pienākumu izpildi, ņemot vērā attiecīgos ieņēmumus un saprātīgu peļņu.

([19]) Spriedums lietā C-303/88 Itālija pret Komisiju, 1991, *Recueil* I-1433. lpp., 20.–22. punkts.

([20]) Komisijas 2007. gada 11. decembra lēmums lietā C 53/2006 par valsts atbalstu Amsterdamas optiskajam tīklam, ko Amsterdamas pašvaldība piešķīrusi ieguldījumam optiskajā tīklā līdz mājām (*fibre-to-the-home* (*FTTH*)), OV L 247, 16.9.2008., 27. lpp. Lieta attiecās uz *Fibre-to-the-home* (*FTTH*) platjoslas piekļuves tīklu, kas savienoja 37 000 mājsaimniecību Amsterdamā, kuras jau apkalpoja vairāki konkurējoši platjoslas tīkli. Amsterdamas pašvaldība bija nolēmusi veikt ieguldījumus tīkla pasīvajā slānī kopā ar diviem privātiem ieguldītājiem un piecām mājokļu sabiedrībām. Pasīvā infrastruktūra piederēja un to pārvaldīja atsevišķa struktūra, kurā Amsterdamas pašvaldībai piederēja viena trešdaļa akciju, diviem privātajiem ieguldītājiem (*ING Real Estate* un *Reggefiber*) – otra trešdaļa, bet mājokļu sabiedrībām – atlikusī trešdaļa.

([21]) Saskaņā ar judikatūru uzņēmumiem, kuriem uzticēta vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšana, šā uzdevumu izpildi nosaka ar valsts iestādes tiesību aktu. Tādējādi vispārēju tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu var uzticēt operatoram, piešķirot tam sabiedriska pakalpojuma koncesiju; skatīt spriedumu apvienotajās lietās T-204/97 un T-270/97 *EPAC* pret Komisiju, 2000, *Recueil*, II-2267. lpp., 126. punkts, un spriedumu lietā T-17/02 *Fred Olsen* pret Komisiju, 2005, Krājums, II-2031. lpp., 186., 188.–189. punkts.

([22]) Skatīt spriedumu lietā C-280/00 *Altmark Trans GmbH* un *Regierungspräsidium Madgeburg* pret *Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, 2003, *Recueil*, I-7747. lpp. ("Spriedums *Altmark* lietā").

22. Divos lēmumos ([23]) attiecībā uz pasākumiem, ko veikušas reģionālās iestādes, lai piešķirtu privātiem operatoriem (subsidētu) sabiedriska pakalpojuma koncesiju ([24]) platjoslas pamattīklu izvēršanai nepietiekami apkalpotos reģionos, Komisija secināja, ka paziņotās atbalsta shēmas atbilda četriem *Altmark* lietā noteiktajiem kritērijiem un tādēļ tās neietilpa 87. panta 1. punkta darbības jomā ([25]). Proti, abos gadījumos sekmīgais pretendents bija izraudzīts, pamatojoties uz pieprasītā atbalsta mazāko summu, un kompensācijai piešķirtā summa bija noteikta, pamatojoties uz iepriekšnoteiktiem un pārskatāmiem kritērijiem. Turklāt Komisija nekonstatēja nekādus pārmērīgas kompensācijas pierādījumus vai risku.

23. Un otrādi – Komisija ir noteikusi, ka VTNP jēdziens un turpmāka atsaukšanās uz *Altmark* lietā pieņemto lēmumu nav pieņemama, ja pakalpojuma sniedzējam nav bijušas piešķirtas nepārprotamas pilnvaras un nav bijis noteikts pienākums nodrošināt platjoslas piekļuvi un savienot pilsoņus un uzņēmumus nepietiekami apkalpotās teritorijās, bet tas vairāk orientējās uz uzņēmumu savienošanu ([26]).

24. Turklāt saskaņā ar judikatūru, lai gan dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība noteikt, ko tās uzskata par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem, Komisija var apstrīdēt šādu pakalpojumu vai uzdevumu dalībvalsts noteikto definīciju, ja ir pieļauta acīmredzama kļūda ([27]). Citiem vārdiem, kaut arī VTNP uzdevuma rakstura un darbības jomas noteikšana ir dalībvalstu kompetencē un īstenojama pēc to ieskatiem, šī kompetences joma nav neierobežota, un to nevar izmantot patvaļīgi ([28]). Konkrēti, lai kādu darbību varētu atzīt par VTNP, tai ir jābūt īpašām iezīmēm salīdzinājumā ar parastu saimniecisko darbību ([29]). Šajā ziņā Komisija uzskatīs, ka teritorijās, kurās privātie ieguldītāji jau ir izdarījuši ieguldījumus platjoslas tīkla infrastruktūrā (vai turpina paplašināt savu tīkla infrastruktūru) un jau sniedz konkurētspējīgus platjoslas pakalpojumus ar pietiekamu platjoslas pārklājumu, paralēlas konkurētspējīgas un valsts finansētas platjoslas infrastruktūras izveide nav uzskatāma par VTNP Līguma 86. panta nozīmē ([30]). Tomēr, ja ir iespējams pierādīt, ka privātie ieguldītāji tuvākajā

([23]) Skatīt Komisijas Lēmumu N 381/04 – Francija, *Projet de réseau de télécommunications haut débit des Pyrénées-Atlantiques*, un Komisijas Lēmumu N 382/04 – Francija, *Mise en place d'une infrastructure haut débit sur le territoire de la région Limousin (DORSAL)*.

([24]) Kaut arī šajās pamatnostādnēs ir atsauce uz sabiedrisko pakalpojumu "koncesiju", sabiedriskā pakalpojuma uzdevuma vai VTNP uzticēšanai izmantotā līgumsaistību instrumenta veids dažādās dalībvalstīs var atšķirties. Tomēr šim instrumentam ir jānosaka vismaz sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību konkrētais raksturs, darbības joma un ilgums, attiecīgo uzņēmumu dati un izmaksas, kas jāsedz attiecīgajiem uzņēmumiem.

([25]) Proti, ņemot vērā to, ka dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība, nosakot VTNP darbības jomu, Komisija abos iepriekšminētajos lēmumos atzina, ka, ciktāl visuresoša platjoslas infrastruktūra būtu pieejama visiem pārējiem tīkla operatoriem un novērstu tirgus nepilnības, un nodrošinātu savienojamību visiem lietotājiem attiecīgajā reģionā, attiecīgās dalībvalstis nebūtu izdarījušas acīmredzamu kļūdu, uzskatot, ka šāda pakalpojuma sniegšana ietilpst VTNP jēdzienā.

([26]) Skatīt Komisijas Lēmumu N 284/05 – Īrija, *Regional Broadband Programme: Metropolitan Area Networks ("MANs"), phases II and III*, 23., 37.–40. punkts. Šajā gadījumā Komisija uzskatīja, ka atbalsts pilsētīklu (*MANs*) izvēršanai un ekspluatācijai vairākās Īrijas pilsētās nebija kompensācija par VTNP, pamatojoties uz to, ka paziņotais pasākums vairāk līdzinājās "publiskā un privātā sektora partnerībai" un nevis VTNP uzdevuma uzticēšanai un izpildei. Skatīt arī Lēmumu N 890/06 – Francija, *Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit*. Šajā gadījumā Komisija norādīja, ka paziņotais pasākums attiecās uz atbalstu platjoslas savienojamības nodrošināšanai tikai uzņēmējdarbības parkiem un publiskā sektora organizācijām Tulūzas daļā, izņemot mājsaimniecību nozari. Turklāt projekts attiecās tikai uz reģiona daļu. Attiecīgi Komisija secināja, ka tas nav VTNP, pamatojoties uz to, ka paziņotā pasākuma mērķis nebija kalpot pilsoņu interesēm, bet uzņēmējdarbības nozares interesēm.

([27]) Skatīt spriedumu lietā T-289/03 *Bupa* un citi pret Komisiju, 2008, Krājums, II-000. lpp., 165. punkts, un spriedumu lietā T-106/95 *FFSA* un citi pret Komisiju, 1997, *Recueil*, II-229. lpp., 99. punkts. Skatīt arī 14. punktu Komisijas paziņojumā par vispārējas nozīmes pakalpojumiem Eiropā (OV C 17, 19.1.2001., 4. lpp.).

([28]) Skatīt spriedumu lietā T-442/03 *SIC* pret Komisiju, 2008, Krājums, II-000. lpp., 195. punkts, iepriekš minēto spriedumu lietā T-289/03, 166. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā T-17/02, 216. punkts. Saskaņā ar 22. punktu Komisijas paziņojumā par vispārējas nozīmes pakalpojumiem Eiropā "dalībvalstu iespēja brīvi definēt [vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumus] nozīmē, ka galvenokārt dalībvalstis atbild par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu definīciju uz īpašu darbības pazīmju pamata. Šo definīciju var pārbaudīt tikai tādēļ, lai noteiktu, vai nav pieļautas nepārprotamas kļūdas."

([29]) Tas nozīmē, ka valsts iestāžu izvirzītais vispārējas nozīmes mērķis nevar būt vienkārši konkrētu saimniecisko darbību vai konkrētu tautsaimniecības jomu attīstīšana saskaņā ar 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu. Skatīt Lēmumu N 381/04 – Francija, *Projet de réseau de télécommunications haut débit des Pyrénées-Atlantiques*, 53. punkts, un Komisijas Lēmumu N 382/04 – Francija, *Mise en place d'une infrastructure haut débit sur le territoire de la région Limousin (DORSAL)*.

([30]) Attiecībā uz šo, novērtējot VTNP nepieciešamību, vienmēr jāvērtē salīdzināmas arhitektūras tīkli, proti, pamata platjoslas tīkli vai *NGA* tīkli.

nākotnē ([31]) varētu nebūt spējīgi nodrošināt pietiekamu platjoslas pārklājumu visiem iedzīvotājiem vai lietotājiem, tādējādi liedzot būtiskai iedzīvotāju daļai pieslēguma iespējas, uzņēmumam, kuram uzticēts sniegt VTNP, var piešķirt kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, ja ir izpildīti 25.–29. punktā izklāstītie nosacījumi. Vispirms jāuzsver, ka minētajos punktos izklāstītie apsvērumi pamatojas uz platjoslas pakalpojumu nozares specifiku un atspoguļo Komisijas līdz šim gūto pieredzi šajā jomā. Līdz ar to, lai arī minētajos punktos izklāstītie nosacījumi nav izsmeļoši, tie tomēr pietiekami labi raksturo pieeju, ko Komisija katrā atsevišķā gadījumā izmanto, lai novērtētu, vai attiecīgās darbības definējamas kā VTNP un vai saistībā ar tām piešķirtais publiskais finansējums atbilst Līgumā ietvertajiem valsts atbalsta noteikumiem.

25. Attiecībā uz VTNP uzdevuma darbības jomas definīciju nolūkā nodrošināt plaši izvērstu platjoslas infrastruktūru dalībvalstīm ir jāapraksta iemesli, kuru dēļ tās uzskata, ka attiecīgais pakalpojums tā īpašā rakstura dēļ ir uzskatāms par VTNP un nošķirams no citas saimnieciskās darbības ([32]). Turklāt dalībvalstīm ir jāpārliecinās, vai VTNP uzdevums atbilst noteiktiem obligātajiem kritērijiem, kas ir kopīgi visiem VTNP uzdevumiem, un jāpierāda, ka šie kritēriji konkrētajā gadījumā ir izpildīti.

26. Šie kritēriji ietver vismaz a) publiskas iestādes aktu, ar ko attiecīgajiem uzņēmumiem tiek uzdots veikt VTNP uzdevumu, un b) šā uzdevuma vispārējo un obligāto raksturu ([33]). Tādējādi, novērtējot, vai platjoslas izvēršanas VTNP definīcija nerada acīmredzamu novērtējuma kļūdu, dalībvalstīm ir jānodrošina, lai platjoslas infrastruktūra, kuru paredzēts izvērst, nodrošinātu vispārēju savienojamību visiem attiecīgajā teritorijā esošajiem lietotājiem – gan privātpersonām, gan uzņēmumiem. Turklāt VTNP uzdevuma obligātais raksturs nozīmē, ka izvēršamā tīkla operators nevarēs pēc saviem ieskatiem un/vai diskriminējošā veidā atteikt piekļuvi infrastruktūrai (piemēram, atsaucoties uz to, ka konkrētā teritorijā piekļuves pakalpojumu sniegšana nav rentabla).

27. Ņemot vērā konkurences stāvokli, kas sasniegts kopš elektronisko komunikāciju nozares liberalizēšanas Kopienā, un jo īpaši pašreizējo konkurenci mazumtirdzniecības platjoslas tirgū, no publiskiem līdzekļiem finansētam tīklam, kas izveidots VTNP kontekstā, būtu jābūt pieejamam ikvienam ieinteresētajam operatoram. Līdz ar to platjoslas izvēršanas atzīšanai par VTNP uzdevumu būtu jāpamatojas uz pasīvas, neitrālas ([34]) un brīvas piekļuves infrastruktūras nodrošināšanu. Šādam tīklam būtu jānodrošina piekļuves prasītājiem visi iespējamie tīkla piekļuves veidi un jārada efektīvas konkurences iespējas mazumtirdzniecības līmenī, lai lietotājiem nodrošinātu konkurētspējīgu pakalpojumu sniegšanu par pieņemamu cenu ([35]). Tātad VTNP uzdevums drīkstētu attiekties tikai uz tāda platjoslas tīkla izvēršanu, kas nodrošina

([31]) Jēdziens "tuvākajā nākotnē" atbilst trim gadiem. Šajā kontekstā privāto ieguldītāju ieguldījumu plāniem ir jābūt tādiem, lai nodrošinātu vismaz ievērojamus rezultātus pārklājumā ziņā triju gadu laikā un plānoto ieguldījumu paredzamo pabeigšanas datumu samērīgā laikā pēc šiem trim gadiem (atkarībā no katras teritorijas un projekta specifikas).

([32]) Ja šie iemesli nebūs norādīti, Komisija attiecībā uz acīmredzamas kļūdas pieļaušanu, dalībvalstij īstenojot savu rīcības brīvību, nevarēs veikt pat virspusēju vērtējumu, pamatojoties uz *Altmark* lietas pirmo nosacījumu un EKL 86. panta 2. punktu; spriedums lietā T-289/03, *BUPA* u. c. pret Komisiju, 2008, Krājums, II-0000. lpp., 172. punkts.

([33]) No judikatūras, kas attiecas uz EKL 86. panta 2. punktu, izriet, ka dalībvalstij ir jānorāda iemesli, kuru dēļ tā uzskata, ka attiecīgais pakalpojums tā īpašā rakstura dēļ ir jākvalificē kā VTNP un jānošķir no citas saimnieciskās darbības. Ja šie iemesli nebūs norādīti, Komisija attiecībā uz acīmredzamas kļūdas pieļaušanu, dalībvalstij īstenojot savu rīcības brīvību, nevarēs veikt pat virspusēju vērtējumu, pamatojoties uz *Altmark* lietas pirmo nosacījumu un EKL 86. panta 2. punktu; spriedums lietā T-289/03, *BUPA* u. c. pret Komisiju, 2008, Krājums, II-0000. lpp., 172. punkts.

([34]) Tīklam jābūt tehnoloģiskā ziņā neitrālam un tādējādi jānodrošina iespēja tiem, kuri interesējas par piekļuvi, izmantot jebkuru pieejamo tehnoloģiju, lai sniegtu pakalpojumus lietotājiem. Šāda prasība var būt maznozīmīga attiecībā uz *ADSL* tīkla infrastruktūras izvēršanu, taču var būt svarīga attiecībā uz *NGA* optiskās šķiedras tīklu, kurā operatori pakalpojumu sniegšanā lietotājiem var izmantot dažādas optiskās šķiedras tehnoloģijas (t. i., "no punkta līdz punktam" vai *G-PON*).

([35]) Piemēram, *ADSL* tīklā būtu jānodrošina bitu plūsma un pilnīga atsaiste, savukārt *NGA* optiskās šķiedras tīklā būtu jānodrošina vismaz piekļuve tumšajai optiskajai šķiedrai, bitu plūsma un, ja tiek izvērsts *FTTC* tīkls, atsaistīta piekļuve privātā tīkla līnijām.

vispārēju savienojamību un saistīto vairumtirdzniecības piekļuves pakalpojumu sniegšanu, neietverot mazumtirdzniecības komunikāciju pakalpojumus ([36]). Ja VTNP uzdevuma veicējs vienlaikus ir arī vertikāli integrēts platjoslas operators, ir jānosaka pienācīgas garantijas, lai novērstu jebkādu interešu konfliktu, nepamatotu diskrimināciju un jebkādas citas slēptas, netiešas priekšrocības ([37]).

28. Tā kā elektronisko komunikāciju tirgus ir pilnībā liberalizēts, platjoslas izvēršanas VTNP nedrīkst pamatoties uz ekskluzīvu vai īpašu tiesību piešķiršanu VTNP sniedzējam 86. panta 1. punkta nozīmē.

29. Pildot vispārēja pārklājuma nodrošināšanas uzdevumu, VTNP sniedzējam var nākties izvērst tīkla infrastruktūru ne tikai nerentablās, bet arī rentablās teritorijās, tas ir, teritorijās, kurās citi operatori jau ir izvērsuši vai tuvākajā nākotnē plāno izvērst paši savu tīkla infrastruktūru. Šādā gadījumā, ņemot vērā platjoslas pakalpojumu nozares specifiku, piešķirtā kompensācija drīkstētu attiekties vienīgi uz infrastruktūras izvēršanas izmaksām nerentablajās teritorijās ([38]). Ja VTNP platjoslas tīkla izvēršanai nepamatojas uz izvērstās infrastruktūras publiskām īpašumtiesībām, ir jāievieš pienācīgi kontroles un atgūšanas mehānismi, lai novērstu iespēju, ka VTNP sniedzējs gūst nepamatotas priekšrocības, pēc VTNP koncesijas darbības beigām saglabājot īpašumtiesības uz infrastruktūru, kas finansēta no publiskiem līdzekļiem. Visbeidzot, VTNP kompensācija principā būtu jāpiešķir, organizējot atklātu, pārskatāmu un nediskriminējošu konkursu, kurā visiem uz kompensāciju pretendējošiem operatoriem pārskatāmi jādefinē rentablās un nerentablās teritorijas, jāsniedz paredzamo ienākumu aplēse un jāpieprasa attiecīgā kompensācija tikai tādā apjomā, kādu tie uzskata par noteikti nepieciešamu, novēršot pārmērīgas kompensācijas risku. Šādā veidā organizētam konkursam būtu jānodrošina *Altmark* lietas ceturtā nosacījuma izpilde (skatīt 21. punktu).

30. Ja *Altmark* lietas četri kritēriji nebūs izpildīti, bet būs izpildīti Līguma 87. panta 1. punkta piemērošanas kritēriji, kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu saistībā ar platjoslas infrastruktūras izvēršanu tiks uzskatīta par valsts atbalstu, un uz to tiks attiecināts Līguma 73., 86., 87. un 88. pants. Šādā gadījumā valsts atbalsts, kas piešķirts kā kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu noteiktiem uzņēmumiem, kuriem uzticēta vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšana (skatīt 25.–29. punktu), varētu tikt atzīts par saderīgu ar kopējo tirgu un varētu tikt atbrīvots no Līguma 88. panta 3. punktā noteiktās paziņošanas prasības, ja ir izpildītas prasības, kas noteiktas Komisijas 2005. gada 28. novembra Lēmumā par EK Līguma 86. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi ([39]).

2.3. **Novērtējums par saderību saskaņā ar 87. panta 3. punktu**

31. Ja Komisija ir konstatējusi, ka paziņotais pasākums ir atbalsts Līguma 87. panta 1. punkta nozīmē, tad novērtējums par saderību līdz šim ir bijis balstīts tieši uz 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu ([40]).

([36]) Šā ierobežojuma pamatojums ir tāds, ka tad, kad ir izvērsts platjoslas tīkls, kas nodrošina vispārēju savienojamību, tirgus spēki parasti spēj radīt apstākļus komunikāciju pakalpojumu sniegšanai visiem lietotājiem par konkurētspējīgām cenām.

([37]) Šo garantiju vidū var būt jo īpaši pienākums nošķirt grāmatvedības uzskaiti, kā arī izveidot struktūras un juridiskā ziņā no vertikāli integrētā operatora neatkarīgu struktūru. Šai struktūrai būtu jābūt pilnībā atbildīgai par tai uzticētā VTNP uzdevuma ievērošanu un izpildi.

([38]) Dalībvalstu ziņā ir izstrādāt katram konkrētajam gadījumam piemērotāko metodiku, lai nodrošinātu, ka piešķirtā kompensācija sedz VTNP uzdevuma izpildes izmaksas vienīgi nerentablajās teritorijās. Piemēram, piešķiramā kompensācija varētu pamatoties uz salīdzinājumu starp ienākumiem no rentablajās teritorijās esošās infrastruktūras komerciālās izmantošanas un ienākumiem no nerentablajās teritorijās esošās infrastruktūras komerciālās izmantošanas. Virspeļņu, tas ir, peļņu, kas pārsniedz nozares vidējo kapitāla rentabilitāti noteiktas platjoslas infrastruktūras izvēršanai, varētu novirzīt VTNP finansēšanai nerentablajās teritorijās, un atlikušo daļu segt no piešķirtās finansiālās kompensācijas.

([39]) OV L 312, 29.11.2005., 67. lpp. Skatīt arī "Kopienas nostādnes valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu", OV C 297, 29.11.2005., 4. lpp.

([40]) Jāatgādina, ka saskaņā ar Līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunktu "atbalstu, kas veicina ekonomikas attīstību apgabalos, kur dzīves līmenis ir ārkārtīgi zems vai kur valda liels bezdarbs", arī var uzskatīt par saderīgu ar kopējo tirgu.

32. Teritorijas, uz kurām attiecas platjoslas valsts atbalsta projekts, var būt arī atbalstāmās teritorijas 87. panta 3. punkta a) un c) apakšpunkta un Reģionālā atbalsta pamatnostādņu nozīmē ([41]). Šajā gadījumā atbalstu platjoslas pakalpojumiem var uzskatīt arī par atbalstu sākotnējiem ieguldījumiem Reģionālā atbalsta pamatnostādņu nozīmē. Tomēr daudzos līdz šim Komisijas izskatītajos gadījumos bija arī citas paziņoto pasākumu mērķa teritorijas, kuras nebija "atbalstāmas", un līdz ar to Komisijas novērtējumu nebija iespējams veikt saskaņā ar Reģionālā atbalsta pamatnostādnēm ([42]).

33. Ja pasākums ietilpst Reģionālā atbalsta pamatnostādņu ("RAP") darbības jomā un ja ir paredzēts piešķirt īpašu individuālu atbalstu konkrētam uzņēmumam vai ja atbalsts ir paredzēts tikai vienai darbības jomai, dalībvalstij ir pienākums pierādīt, ka RAP nosacījumi ir izpildīti. Tas ietver arī to, ka attiecīgais projekts dod ieguldījumu saskaņotas reģionālās attīstības stratēģijas īstenošanā un ka, ņemot vērā projekta veidu un apmēru, tas neradīs nepieņemamus konkurences kropļojumus.

2.3.1. *Samēra pārbaude un tās piemērošana atbalstam platjoslas tīkla izvēršanai*

34. Novērtējot, vai atbalsta pasākumu var uzskatīt par saderīgu ar kopējo tirgu, Komisija samēro atbalsta pasākuma pozitīvo iedarbību kopējas ieinteresētības mērķu sasniegšanā un tā potenciāli negatīvo blakus iedarbību, piemēram, tirdzniecības un konkurences kropļojumus.

35. Piemērojot šo samēra pārbaudi, Komisija izvērtēs šādus jautājumus.

a) Vai atbalsta pasākums ir vērsts uz skaidri definētu kopējas ieinteresētības mērķi, t. i., vai ierosinātais atbalsts ir paredzēts tirgus nepilnību novēršanai vai citam mērķim ([43])?

b) Vai atbalsts ir piemērots kopējas ieinteresētības mērķa sasniegšanai? Jo īpaši:

i) vai valsts atbalsts ir piemērots politikas instruments, t. i., vai pastāv citi labāk piemēroti instrumenti?

ii) vai tam piemīt stimulējoša iedarbība, t. i., vai atbalsts maina uzņēmumu rīcību?

iii) vai atbalsta pasākums ir samērīgs, t. i., vai tādas pašas izmaiņas rīcībā būtu iespējams panākt ar mazāku atbalstu?

c) Vai konkurences kropļojumi un ietekme uz tirdzniecību ir ierobežota tā, lai kopējais samērs būtu pozitīvs?

36. Samēra pārbaudes atsevišķie pasākumi platjoslas pakalpojumu jomā ir izklāstīti sīkāk 2.3.2. un 2.3.3. iedaļā.

2.3.2. *Pasākuma mērķis*

37. Kā norādīts ievadā, plaša piekļuve platjoslai par pieņemamu cenu ir ļoti svarīga, jo tā var paātrināt informācijas un komunikāciju tehnoloģiju ieguldījumu visu tautsaimniecības nozaru izaugsmē un inovācijā, kā arī sociālo un teritoriālo kohēziju.

38. Platjoslas pakalpojumu sniegšanas ekonomiskie aspekti ir tādi, ka tirgus ne vienmēr uzskatīs, ka ir izdevīgi ieguldīt tajos. Sakarā ar iedzīvotāju blīvuma radīto ekonomiju platjoslas tīklu izvēršana parasti ir rentablāka tur, kur potenciālais pieprasījums ir lielāks un koncentrētāks, t. i., blīvi apdzīvotās teritorijās. Ieguldījumu lielo pastāvīgo izmaksu dēļ vienības pašizmaksa strauji pieaug, iedzīvotāju blīvumam samazinoties. Līdz ar to platjoslas tīklu rentabilitāte parasti attiecas tikai uz iedzīvotāju daļu. Tāpat atsevišķās teritorijās tīkla izveide var būt rentabla tikai vienam pakalpojumu sniedzējam, nevis diviem vai vairākiem.

([41]) Valstu reģionālā atbalsta pamatnostādnes 2007.–2013. gadam, OV C 54, 4.3.2006., 13.–45. lpp.

([42]) Turklāt, kaut arī piešķirtais atbalsts dažos gadījumos tika attiecināts uz "atbalstāmajām teritorijām" un to varēja uzskatīt arī par atbalstu sākotnējiem ieguldījumiem iepriekšminēto Pamatnostādņu nozīmē, atbalsta intensitāte bieži vien varēja pārsniegt šādās teritorijās atļautā reģionālā atbalsta maksimālo robežu.

([43]) Skatīt, piemēram, Komisijas Lēmumu N 508/08 – Apvienotā Karaliste, *Provision of remote Broadband services in Northern Ireland*, Lēmumu N 201/06 – Grieķija, *Broadband access development in underserved areas*, un Lēmumu N 118/06 – Latvija, "Platjoslas komunikācijas tīklu attīstība lauku apvidos".

39. Ja tirgus nenodrošina pietiekamu platjoslas pārklājumu vai piekļuves nosacījumi nav atbilstoši, valsts atbalstam var būt nozīmīga loma. Konkrētāk, valsts atbalsts platjoslas pakalpojumu nozarē var novērst tirgus nepilnības, t. i., situācijas, kurās individuālie tirgus ieguldītāji neveic ieguldījumus, lai gan tas būtu efektīvi, raugoties plašākā ekonomikas perspektīvā, piemēram, pozitīvās ietekmes dēļ. Turklāt valsts atbalstu platjoslas pakalpojumiem var uzskatīt arī par līdzekli vienlīdzības mērķu sasniegšanai, t. i., veidu, kā uzlabot piekļuvi būtiskiem komunikācijas līdzekļiem un līdzdalību sabiedrībā, kā arī nodrošināt vārda brīvību visiem sabiedrības locekļiem, tādējādi uzlabojot sociālo un teritoriālo kohēziju.

40. Sākumā ir lietderīgi ieviest pamatiedalījumu pēc iespējamo mērķu zonām atkarībā no jau pieejamās platjoslas savienojamības līmeņa. Komisija ir konsekventi nošķīrusi zonas, kur platjoslas infrastruktūra nav ieviesta vai maz iespējams, ka tā tiks ieviesta tuvākajā nākotnē (baltās zonas), no zonām, kur darbojas tikai viens platjoslas tīkla operators (pelēkās zonas), un zonām, kur darbojas vismaz divi vai vairāki platjoslas tīkla operatori (melnās zonas) ([44]).

2.3.2.1. "Baltās zonas": teritoriālās kohēzijas un eknomiskās attīstības mērķu veicināšana

41. Politikas ietvaros Komisija ir vienmēr uzskatījusi, ka atbalsts platjoslas tīkla izvēršanai lauku apvidos un nepietiekami apkalpotajās "baltajās" zonās atbilst spēkā esošajiem Kopienas politikas virzieniem, jo tas veicina teritoriālo sociālo un ekonomisko kohēziju un novērš tirgus nepilnības. Gandrīz visos savos lēmumos, kas pieņemti šajā jomā, Komisija ir uzsvērusi, ka platjoslas tīkli ir rentabli tikai attiecībā uz kādu iedzīvotāju daļu, tādēļ ir nepieciešams valsts atbalsts, lai nodrošinātu visuresošu pārklājumu.

42. Komisija atzīst, ka ar finansiālu atbalstu platjoslas pakalpojumu sniegšanai teritorijās, kur platjoslas pakalpojumi šobrīd nav pieejami un kur privātie ieguldītāji tuvākajā nākotnē neplāno izvērst šādu infrastruktūru, dalībvalstis īsteno patiesas kohēzijas un ekonomiskās attīstības mērķus, un tādējādi to iejaukšanās varētu atbilst kopējas ieinteresētības mērķiem ([45]). Jēdziens "tuvākajā nākotnē" atbilst trim gadiem. Šajā kontekstā privāto ieguldītāju ieguldījumu plāniem ir jābūt tādiem, lai nodrošinātu vismaz ievērojamus rezultātus pārklājumā ziņā triju gadu laikā un plānoto ieguldījumu paredzamo pabeigšanas datumu samērīgā laikā pēc šiem trim gadiem (atkarībā no katra projekta un teritorijas specifikas). Publiskās iestādes var pieprasīt, lai tiktu iesniegts uzņēmējdarbības plāns kopā ar sīki izstrādātu izvēršanas grafiku, kā arī pietiekama finansējuma pierādījumi vai jebkādi citi pierādījumi tam, ka privātā tīkla operatoru plānotie ieguldījumi ir ticami un īstenojami.

2.3.2.2. "Melnās zonas": nav nepieciešamības pēc valsts iejaukšanās

43. Ja attiecīgajā ģeogrāfiskajā zonā darbojas vismaz divi platjoslas tīkla operatori un platjoslas pakalpojumi tiek sniegti saskaņā ar konkurētspējīgiem nosacījumiem (uz infrastruktūru balstīta konkurence), tad nav nekādu tirgus nepilnību. Šajā gadījumā ar valsts iejaukšanos iespējams panākt pavisam nelielus uzlabojumus. Turpretim valsts atbalsts papildu platjoslas tīklu izbūves finansēšanai faktiski izraisīs nepieņemamus konkurences kropļojumus un privāto ieguldītāju izstumšanu. Attiecīgi, ja nebūs skaidru pierādījumu par tirgus nepilnībām, Komisija vērtēs negatīvi pasākumus, kas finansē papildu platjoslas infrastruktūras izvēršanu "melnajā zonā" ([46]).

([44]) Skatīt, piemēram, Komisijas Lēmumu N 201/06 – Grieķija, *Broadband access development in underserved areas*.

([45]) Skatīt, piemēram, Lēmumu N 118/06 – Latvija, "Platjoslas komunikācijas tīklu attīstība lauku apvidos".

([46]) Skatīt Komisijas 2006. gada 19. jūlija Lēmumu par pasākumu C 35/05 (*ex* N 59/05), ko Nīderlande gatavojas īstenot attiecībā uz platjoslas tīkla ierīkošanu Apingedamā, (OV L 86, 27.3.2007., 1. lpp.). Lieta bija saistīta ar pasīva tīkla izvēršanu (t. i., kabeļu kanalizāciju un optisko šķiedru), kas piederētu pašvaldībai, bet aktīvais slānis (t. i., tīkla pārvaldība un ekspluatācija) konkursa kārtībā tiktu uzticēta privātā sektora vairumtirdzniecības operatoram, kuram būtu jāpiedāvā piekļuves pakalpojumi vairumtirdzniecībā citiem pakalpojumu sniedzējiem. Savā lēmumā Komisija atzīmēja, ka Nīderlandes platjoslas tirgus bija straujā attīstībā esošs tirgus, kur elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēji, tostarp kabeļu operatori un interneta pakalpojumu sniedzēji, gatavojās ieviest ļoti lielas jaudas platjoslas pakalpojumus bez valsts atbalsta. Situācija Apingedamā neatšķīrās no situācijas pārejā Nīderlandes platjoslas tirgus daļā. Gan fiksētās līnijas vēsturiskais, gan kabeļu operators jau piedāvāja "trīs pakalpojumu paketi" Apingedamā (telefonija, platjosla, digitālā/analogā televīzija), un abiem operatoriem bija tehniskās iespējas turpināt palielināt savu tīklu joslas platumu.

2.3.2.3. "Pelēkās zonas": nepieciešamība pēc detalizētāka novērtējuma

44. Tīkla operatora klātbūtne dotajā teritorijā nebūt nenozīmē, ka nav nekādu tirgus nepilnību vai kohēzijas problēmu. Monopola klauzula var ietekmēt pakalpojuma kvalitāti vai cenu, par kādu pakalpojumus piedāvā pilsoņiem. No otras puses, teritorijās, kurās darbojas tikai viens platjoslas tīkla operators, pēc definīcijas subsīdijas alternatīva tīkla būvniecībai var izkropļot tirgus dinamiku. Tādēļ valsts atbalstam platjoslas tīklu izvēršanai "pelēkajās" zonās nepieciešama detalizētāka analīze un rūpīgs saderības novērtējums.

45. Lai gan tīkla operators var darboties valsts iejaukšanās mērķa zonā, atsevišķas lietotāju kategorijas joprojām var būt nepietiekami apkalpotas tādā nozīmē, ka vai nu daži lietotāju pieprasītie platjoslas pakalpojumi nav tiem pieejami, vai vairumtirdzniecības piekļuves tarifu neregulēšanas gadījumā šo pakalpojumu cenas nav pieņemamas salīdzinājumā ar tādu pašu pakalpojumu cenām, kurus piedāvā citās konkurētspējīgākās valsts teritorijās vai reģionos ([47]). Turklāt, ja ir maz iespēju, ka trešās personas varētu būvēt alternatīvu infrastruktūru, alternatīvas infrastruktūras finansējums varētu būt piemērots pasākums. Tas varētu novērst infrastruktūras konkurences trūkumu un tādējādi mazināt problēmas, kas izriet no vēsturiskā operatora *de facto* monopolstāvokļa ([48]). Tomēr atbalsta piešķiršanai šādos apstākļos piemēro vairākus nosacījumus, kas būtu jāizpilda attiecīgajai dalībvalstij.

46. Attiecīgi Komisija ar zināmiem nosacījumiem var atzīt par saderīgiem valsts atbalsta pasākumus, kuru mērķis ir teritorijas, kur platjoslas infrastruktūras nodrošināšana joprojām ir *de facto* monopolstāvoklis, ja i) netiek piedāvāti nekādi atbilstoši pakalpojumi par pieņemamu cenu, lai apmierinātu pilsoņu vai uzņēmumu vajadzības; un ii) nav pieejami nekādi mazāk kropļojoši pasākumi (tostarp *ex ante* regulējums), lai sasniegtu tos pašus mērķus. Iepriekšminētā konstatēšanas nolūkos Komisija jo īpaši izvērtēs, vai:

a) vispārējie tirgus nosacījumi nav atbilstīgi, cita starpā analizējot pašreizējo platjoslas pakalpojumu cenu līmeni, lietotājiem (privātpersonām un uzņēmumiem) piedāvāto pakalpojumu veidu un ar tiem saistītos nosacījumus;

b) valsts regulatoru noteikta iepriekšēja regulējuma neesības gadījumā trešām personām netiek piedāvāta reāli pieejama tīkla piekļuve vai piekļuves nosacījumi neveicina efektīvu konkurenci;

c) vispārējie šķēršļi ienākšanai tirgū izslēdz citu elektronisko sakaru operatoru iespējamo ienākšanu tirgū; un

d) visi veiktie pasākumi vai kompetentā valsts regulatora vai konkurences iestādes noteiktie tiesiskās aizsardzības līdzekļi attiecībā uz esošā tīkla operatoru nav spējuši novērst minētās problēmas.

2.3.3. *Pasākuma struktūra un nepieciešamība ierobežot konkurences kropļojumus*

47. Ja tiek uzskatīts, ka platjoslas pārklājums ir nepietiekams, var būt vajadzīga valsts iejaukšanās. Vispirms ir jāatbild uz jautājumu par to, vai valsts atbalsts ir piemērots politikas instruments, lai risinātu šo problēmu, vai tomēr ir citi, piemērotāki instrumenti.

([47]) Kā minēts 6. punktā, jāatceras, ka uz platjoslas piekļuvi visās ES dalībvalstīs attiecas iepriekšējs regulējums.

([48]) Savā Lēmumā N 131/05 – Apvienotā Karaliste, *FibreSpeed Broadband Project Wales*, Komisijai bija jāizvērtē, vai Velsas iestāžu finansiālais atbalsts, ko tās sniedza atvērta, operatorneitrāla optiskās šķiedras tīkla izbūvei, savienojot 14 uzņēmējdarbības parkus, joprojām būtu atzīstams par saderīgu arī tad, ja mērķa vietas jau apkalpoja vēsturiskais tīkla operators, kas nodrošināja nomātās līnijas par regulētām cenām. Komisija konstatēja, ka vēsturiskā operatora nomāto līniju piedāvājums bija ļoti dārgs, maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) – gandrīz nepieejams. Mērķa uzņēmējdarbības parki nevarēja saņemt simetriskus *ADSL* pakalpojumus ar ātrumu virs 2 Mbps to attāluma no vēsturiskā operatora telefonu centrāles dēļ. Turklāt vēsturiskais operators nedarīja pieejamu savu kabeļu kanalizāciju un tumšo optisko šķiedru trešām personām. Tādēļ vēsturiskā operatora klātbūtne mērķa zonās nevarēja garantēt ātrgaitas interneta pakalpojumus MVU par pieņemamu cenu. Nebija nekādu izredžu, ka trešās personas varētu būvēt alternatīvu infrastruktūru, lai sniegtu ātrgaitas pakalpojumus attiecīgajiem uzņēmējdarbības parkiem. Skatīt arī Komisijas Lēmumu N 890/06 – Francija, *Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit*, un Komisijas Lēmumu N 284/05 – Īrija, *Regional Broadband Programme: Metropolitan Area Networks ("MANs"), phases II and III.*

48. Attiecībā uz šo Komisija savos līdzšinējos lēmumos ir atzinusi, ka, lai gan iepriekšējs regulējums daudzos gadījumos ir veicinājis platjoslas tīklu izvēršanu pilsētās un blīvi apdzīvotās teritorijās, tas, iespējams, nav pietiekami iedarbīgs instruments, lai nodrošinātu platjoslas pakalpojumu piedāvājumu, jo īpaši nepietiekami apkalpotās teritorijās, kurās ieguldījumu ienesīgums parasti ir zems ([49]).

49. Tāpat ar platjoslas pakalpojumu pieprasījumu veicinošiem pasākumiem (piemēram, kuponiem lietotājiem) var veicināt šo pakalpojumu plašāku izplatību, un šādi pasākumi būtu atbalstāmi kā alternatīva vai papildinājums citiem publiskiem pasākumiem, taču tie ne vienmēr var novērst platjoslas pakalpojumu trūkumu ([50]). Līdz ar to, lai novērstu platjoslas savienojamības trūkumu, šādās situācijās var nebūt citas iespējas kā vien valsts finansējuma piešķiršana.

50. Attiecībā uz pasākuma stimulējošo iedarbību ir jānovērtē, vai attiecīgie ieguldījumi platjoslas tīkla infrastruktūrā nebūtu tikuši tikpat ātri veikti bez jebkāda valsts atbalsta.

51. Vērtējot "baltajās" vai "pelēkajās" zonās plānoto paziņoto pasākumu samērīgumu, Komisija savā lēmumu praksē ir uzsvērusi vairākus nepieciešamos nosacījumus, lai līdz minimumam samazinātu attiecīgo valsts atbalstu un iespējamos konkurences kropļojumus. Ja kāds no turpmāk a) līdz h) apakšpunktā norādītajiem nosacījumiem nav izpildīts, būs jāveic padziļināts novērtējums ([51]), un atzinums par attiecīgā atbalsta saderību ar kopējo tirgu, visticamāk, būs negatīvs.

a) *Sīka kartografēšana un pārklājuma analīze*. Dalībvalstīm būtu skaidri jānorāda, uz kurām ģeogrāfiskajām zonām konkrētais atbalsta pasākums attieksies. Paralēli veicot konkrētās teritorijas konkurences apstākļu un struktūras analīzi un apspriežoties ar visām ieinteresētajām personām, kuras attiecīgais pasākums ietekmētu, dalībvalstis līdz minimumam samazina konkurences kropļojumus attiecībā uz esošajiem pakalpojumu sniedzējiem un tiem, kuriem jau ir ieguldījumu plāni tuvākajai nākotnei, un tādējādi dod šiem ieguldītājiem iespēju plānot savu darbību ([52]). Līdz ar to sīka kartografēšana un padziļināta apspriešanās ne vien nodrošina labu pārredzamību, bet arī darbojas kā neatsverams instruments "balto", "pelēko" un "melno" zonu noteikšanā ([53]).

b) *Atklāta konkursa procedūra*. Izmantojot atklātu konkursu, tiek nodrošināta pārredzamība visiem ieguldītājiem, kuri vēlas piedalīties subsidētā projekta īstenošanā. Atklāta konkursa gadījumā nepieciešams nosacījums ir vienlīdzīga un nediskriminējoša attieksme pret visiem pretendentiem. Atklāts konkurss ir metode, ar kuru līdz minimumam samazināt iespējamās valsts atbalsta radītās priekšrocības, un vienlaikus ar to tiek samazināta pasākuma selektivitāte, jo iepriekš nav zināms, kurš būs atbalsta saņēmējs ([54]).

c) *Ekonomiski visizdevīgākais piedāvājums*. Lai atklāta konkursa procedūras kontekstā samazinātu piešķiramā atbalsta summu, līdzīgu vai identisku kvalitātes nosacījumu gadījumā piedāvājuma kopējā novērtējumā vairāk prioritātes punktu principā būtu jāsaņem pretendentam, kurš prasījis mazāko atbalsta summu ([55]). Tādā veidā dalībvalsts var likt tirgum noteikt, cik liela atbalsta summa faktiski ir vajadzīga, un līdz ar to var samazināt informācijas nevienlīdzību, no kuras ieguvēji visbiežāk ir privātie ieguldītāji.

([49]) Skatīt, piemēram, Komisijas Lēmumu N 473/07 – Itālija, *Broadband connection for Alto Adige*, Lēmumu N 570/07 – Vācija, *Broadband in rural areas of Baden-Württemberg*, Lēmumu N 131/05 – Apvienotā Karaliste, *FibreSpeed Broadband Project Wales*, Lēmumu N 284/05 – Īrija, *Regional Broadband Programme: Metropolitan Area Networks ("MANs"), phases II and III*, Lēmumu N 118/06 – Latvija, Platjoslas komunikācijas tīklu attīstība lauku apvidos, un Lēmumu N 157/06 – Apvienotā Karaliste, *South Yorkshire Digital Region Broadband Project*.

([50]) Skatīt, piemēram, Komisijas Lēmumu N 222/06 – Itālija, *Aid to bridge the digital divide in Sardinia*, Lēmumu N 398/05 – Ungārija, *Development Tax Benefit for Broadband*, un Lēmumu N 264/06 – Itālija, *Broadband for rural Tuscany*.

([51]) Parasti tas tiktu veikts saskaņā ar 88. panta 2. punkta procedūru.

([52]) Gadījumā, ja ir iespējams pierādīt, ka esošie operatori publiskajai iestādei kartografēšanas veikšanai neiesniedza izmantojamu informāciju, šīm iestādēm būtu jāizmanto jebkāda tām sniegtā informācija.

([53]) Skatīt, piemēram, Lēmumu N 201/06 – Grieķija, *Broadband access development in underserved areas*, Lēmumu N 264/06 – Itālija, *Broadband for rural Tuscany*, Lēmumu N 475/07 – Īrija, *National Broadband Scheme ("NBS")*, un Lēmumu N 115/08 – Vācija, *Broadband in rural areas of Germany*.

([54]) Skatīt, piemēram, Komisijas Lēmumu N 508/08 – Apvienotā Karaliste, *Provision of Remote Broadband Services in Northern Ireland*, Lēmumu N 475/07 – Īrija, *National Broadband Scheme ("NBS")*, Lēmumu N 157/06 – Apvienotā Karaliste, *South Yorkshire Digital Region Broadband Project*.

([55]) Attiecībā uz ekonomiski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanu konkursa rīkotājai iestādei jau iepriekš būtu jānorāda, kāda relatīvā nozīme tiks piešķirta katram izvēlētajam (kvalitatīvajam) kritērijam.

d) *Tehnoloģiskā neitralitāte*. Tā kā platjoslas pakalpojumi var tikt sniegti, izmantojot dažādas tīkla infrastruktūras, balstoties uz vadu (*xDSL*, kabelis), bezvadu (*Wi-Fi, WiMAX*), satelīta un mobilajām tehnoloģijām, dalībvalstis nedrīkstētu dot priekšroku kādai konkrētai tehnoloģijai vai tīkla platformai, ja vien tās nevar pierādīt, ka šādai izvēlei ir objektīvs pamatojums ([56]). Pretendentiem būtu jābūt tiesīgiem piedāvāt nepieciešamo platjoslas pakalpojumu sniegšanu, izmantojot vai kombinējot jebkuras tehnoloģijas, kas tiem šķiet piemērotākās.

e) *Esošās infrastruktūras izmantošana*. Ciktāl iespējams, dalībvalstīm būtu jāmudina pretendentus izmantot esošās pieejamās infrastruktūras, lai tiktu novērsta lieka un neracionāla resursu dublēšanās. Cenšoties ierobežot ekonomisko ietekmi uz esošajiem tīklu operatoriem, tiem būtu jādod iespēja piedāvāt savu infrastruktūru paziņotā projekta vajadzībām. Tomēr šā nosacījuma rezultātā nedrīkstētu tikt dota priekšroka vēsturiskajiem operatoriem, īpaši tad, ja trešām personām nav pieejama šī infrastruktūra vai resursi, kas vajadzīgi konkurēšanai ar vēsturisko operatoru. Tāpat "pelēko zonu" gadījumā, ja ir pierādīts, ka atkarība no vēsturiskā operatora ir daļa no problēmas, iespējams, ir jāsekmē vairāk uz infrastruktūru balstīta konkurence.

f) *Vairumtirdzniecības līmeņa piekļuve*. Nodrošināt trešām personām faktisku vairumtirdzniecības līmeņa piekļuvi subsidētai platjoslas infrastruktūrai ir nepieciešams elements ikvienā valsts atbalsta pasākumā, kas paredz jaunas platjoslas infrastruktūras būvniecības finansēšanu. Vairumtirdzniecības līmeņa piekļuve dod trešām personām (operatoriem) iespēju konkurēt ar izraudzīto pretendentu (ja tas ir pārstāvēts arī mazumtirdzniecības līmenī), tādējādi paplašinot izvēles iespējas un veicinot konkurenci pasākuma aptvertajās teritorijās, vienlaikus novēršot reģionālu pakalpojumu monopolu veidošanos. Faktiska vairumtirdzniecības līmeņa piekļuve subsidētajai infrastruktūrai būtu jāpiedāvā uz vismaz 7 gadiem. Šis nosacījums nav atkarīgs no iepriekšējas tirgus analīzes pamatdirektīvas 7. panta nozīmē ([57]). Tomēr, ja pēc šā septiņu gadu laikposma valsts regulators atzīst, ka attiecīgās infrastruktūras operatoram saskaņā ar piemērojamo tiesisko regulējumu ir būtiska ietekme konkrētajā tirgū ([58]), piekļuves nodrošināšanas saistību darbības laiks būtu attiecīgi jāpagarina.

g) *Cenu salīdzinoša noteikšana*. Lai nodrošinātu faktisku vairumtirdzniecības līmeņa piekļuvi un līdz minimumam samazinātu iespējamos konkurences kropļojumus, ir ļoti svarīgi novērst to, ka izraudzītais pretendents nosaka pārmērīgas vairumtirdzniecības cenas vai, tieši pretēji, nosit cenas vai nosaka cenu ierobežojumus. Piekļuves vairumtirdzniecības cenām būtu jāpamatojas uz citu tādu attiecīgās valsts vai Kopienas salīdzināmu zonu, kurās konkurence ir aktīvāka, publicēto (regulēto) vairumtirdzniecības cenu vidējo aritmētisko vai, ja nav pieejamas šādas publicētas cenas, tad uz valsts regulatora jau noteiktajām vai apstiprinātajām cenām attiecīgajiem tirgiem un pakalpojumiem. Tādējādi tur, kur jau ir ieviests iepriekšējs regulējums (t. i., pelēkā zonā), vairumtirdzniecības cenas par piekļuvi subsidētai infrastruktūrai nedrīkstētu būt zemākas par piekļuves cenu, ko tai pašai zonai noteicis valsts regulators. Cenu salīdzinoša noteikšana ir labs aizsardzības mehānisms, jo tādējādi dalībvalstīm nav iepriekš jānosaka precīzas mazumtirdzniecības vai vairumtirdzniecības cenas, kā arī tiek nodrošināts, ka ar piešķirto atbalstu tiks radīti tādi paši tirgus apstākļi kā citos platjoslas tirgos ar aktīvu konkurenci. Cenu salīdzināšanas kritērijiem būtu jābūt skaidri norādītiem konkursa dokumentācijā.

([56]) Komisija līdz šim tikai vienā lietā ir piekritusi tam, ka konkrēta tehnoloģiskā risinājuma izmantojumam ir pamats: skatīt Komisijas Lēmumu N 222/06 – Itālija, *Aid to bridge the digital divide in Sardinia*. Minētajā lietā Komisijas viedoklis, kas pausts 45. punktā, bija tāds, ka, ņemot vērā īpašos apstākļus, proti, "reģiona topogrāfiju, kabeļtīklu neesību un nepieciešamību maksimizēt atbalsta radītos ieguvumus, šķiet, ka *ADSL* tehnoloģijas izmantošana ir piemērotākais veids, kā sasniegt projekta mērķus".

([57]) Turklāt, ja dalībvalstis izvēlas tādu pārvaldības modeli, kurā trešām personām attiecībā uz subsidēto platjoslas infrastruktūru tiek piedāvāti tikai vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves pakalpojumi, taču ne mazumtirdzniecības pakalpojumi, iespējamie konkurences kropļojumi tiek vēl vairāk samazināti, jo šāds tīkla pārvaldības modelis palīdz novērst iespējami sarežģītas problēmas saistībā ar cenu nosišanu un slēptām piekļuves diskriminācijas formām.

([58]) Attiecībā uz šo valsts regulatoram būtu jāņem vērā, vai joprojām pastāv īpašie apstākļi, kuri bija pamats sākotnējā atbalsta piešķiršanai attiecīgās infrastruktūras operatoram.

h) *Atgūšanas mehānisms pārmērīgas kompensācijas novēršanai.* Lai nodrošinātu to, ka izraudzītais pretendents nesaņem pārmērīgu kompensāciju gadījumā, ja pieprasījums pēc platjoslas pakalpojumiem attiecīgajā zonā pārsniedz paredzēto līmeni, dalībvalstīm līgumā ar izraudzīto pretendentu būtu jāiekļauj atmaksāšanas mehānisms ([59]). Šāda mehānisma paredzēšana dod iespēju vēlāk ar atpakaļejošu spēku līdz minimumam samazināt atbalsta summu, kuras sākotnēji paredzētais nepieciešamais apmērs bijis pārvērtēts.

3. VALSTS ATBALSTS *NGA* TĪKLIEM

3.1. *NGA* tīklu ātras izvēršanas veicināšana

52. Līdz šim vairākas dalībvalstis ir pievērsušās tam, lai atbalstītu tādus platjoslas tīklus, kas var nodrošināt pakalpojumus ar ļoti lieliem datu pārraides ātrumiem un kas var tikt izmantoti daudziem un dažādiem moderniem, apvienotiem digitālajiem pakalpojumiem. Šie *NGA* tīkli ir galvenokārt optiskās šķiedras tīkli vai moderni kabeļu tīkli, ar kuriem paredzēts pilnībā vai lielā mērā aizstāt esošos vara kabeļu platjoslas tīklus vai kabeļu tīklus.

53. *NGA* tīkli ir vadu piekļuves tīkli, kas pilnībā vai daļēji sastāv no optiskās šķiedras elementiem un kas spēj nodrošināt platjoslas piekļuves pakalpojumus ar uzlabotiem parametriem (piemēram, lielāku caurlaidspēju) salīdzinājumā ar tiem, ko nodrošina ar esošajiem vara kabeļu tīkliem ([60]).

54. Būtībā *NGA* tīklos ātrums un jauda būs tādi, ka varēs nodrošināt augstas izšķirtspējas saturu, lielu "pēc pieprasījuma" joslas platumu prasošu lietojumprogrammu [*on-demand bandwidth-hungry applications*] darbību, kā arī komercializēt cenas ziņā pieejamus simetriskas platjoslas savienojumus, kas patlaban ir pieejami tikai lieliem uzņēmumiem. Kopumā raugoties, *NGA* tīkliem ir potenciāls veicināt visu platjoslas tehnoloģiju un platjoslas pakalpojumu aspektu uzlabošanos.

55. Komisija jau ir izskatījusi dažus valsts atbalsta paziņojumus, kuros paredzēts atbalsts optiskās šķiedras tīklu izvēršanai. Minētajos gadījumos bija paredzēts vai nu izbūvēt reģionālu *NGA* pamattīklu ([61]), vai nodrošināt optiskās šķiedras savienojamību tikai ierobežotam skaitam profesionālo lietotāju ([62]).

56. Tāpat kā saistībā ar tā dēvēto "pirmās paaudzes" platjoslas pamata tīklu izvēršanu, valsts, pašvaldību un reģionālās iestādes savu atbalstu ātrai optiskās šķiedras tīklu izvēršanai attaisno, pamatojoties uz tirgus nepilnību vai uz kohēzijas mērķi. Attiecībā uz platjoslas pamata infrastruktūras izvēršanu valsts iejaukšanās gadījumi galvenokārt bija vērsti uz lauku kopienām/zonām (mazapdzīvotas teritorijas, lielas kapitāla izmaksas) vai uz ekonomiski mazattīstītām zonām (zema maksātspēja par pakalpojumiem), taču tagad attiecībā uz *NGA* tīklu modeļa ekonomiskajiem apsvērumiem tiek uzskatīts, ka šie apsvērumi attur no *NGA* tīklu izvēršanas ne tikai mazapdzīvotās zonās, bet arī atsevišķās pilsētu teritorijās. Galvenā problēma, kas ietekmē *NGA* tīklu ātru un plašu izvēršanu, šķiet, ir izmaksas un mazākā mērā – iedzīvotāju blīvums ([63]).

([59]) Ārkārtēju apstākļu gadījumā, ko pienācīgi pierādījusi paziņojumu iesniegusī dalībvalsts, šāda mehānisma paredzēšana attiecībā uz ļoti nelielām atbalsta summām vai nelieliem, vienreizējiem projektiem, kas pamatojas uz vienkāršiem iepirkuma principiem, radītu nesamērīgu slogu atbalsta piešķīrējām iestādēm, un tāpēc Komisija šādu prasību neizvirzīs.

([60]) Pašreizējā tehnoloģiju un tirgus attīstības posmā šķiet, ka ne satelītu, ne mobilo sakaru tīklu tehnoloģijas nespēj nodrošināt ļoti ātrus simetriskos platjoslas pakalpojumus, lai gan nākotnē situācija varētu mainīties, īpaši attiecībā uz mobilo sakaru pakalpojumiem (līdz ar nākamo lielo soli mobilo radiosakaru attīstībā, proti, *Long Term Evolution*, teorētiski pēc tā ieviešanas maksimālais lejuplīnijas datu pārraides ātrums varētu sasniegt 100 Mbps un augšuplīnijas – 50 Mbps).

([61]) Skatīt Lēmumu N 157/06 – Apvienotā Karaliste, *South Yorkshire Digital Region Broadband Project* un Lēmumu N 284/05 – Īrija, *Regional Broadband Programme: Metropolitan Area Networks ("MANs"), phases II and III*.

([62]) Līdz šim tikai divos gadījumos (*Appingedam* un *Amsterdam*) valsts atbalsts piešķirts nākamās paaudzes "piekļuves" tīkla izvēršanai, lai nodrošinātu optiskās šķiedras savienojamību privātpersonu segmentam.

([63]) Platjoslas tīklu operatori ir apgalvojuši, ka optiskās šķiedras tīkla izvēršana joprojām nozīmē ļoti lielus un riskantus ieguldījumus, izņemot blīvi apdzīvotās/uzņēmējdarbības zonās, kurās operatoriem jau ir ievērojama platjoslas pakalpojumu klientu bāze, kam var piedāvāt ātrāku datu pārraidi. Atsevišķos gadījumos pastāv uzskats, ka *NGA* un optiskās šķiedras tīklu izvēršanas izmaksas ir pārāk augstas salīdzinājumā ar paredzamajiem ieņēmumiem, līdz ar to privātā sektora pakalpojumu sniedzēji tirgū neietu vispār vai to būtu pārāk maz.

57. Tādējādi no valsts iestāžu skatupunkta tieša iejaukšanās var būt attaisnota, lai nodrošinātu, ka zonās, kuras tīkla operatori uzskata par nerentablām, tomēr būtu iespējams izmantot ievērojamo papildu efektu, ko *NGA* tīkli var nodrošināt ekonomikai, un lai tajās nerastos jauna, *NGA* digitālplaisa. Līdz ar to dalībvalstīm var būt vēlme veicināt *NGA* tīklu attīstību zonās, kurās esošo platjoslas tīklu operatoru ieguldījumiem šādos tīklos būtu vajadzīgi vairāki gadi, jo šīs zonas ir finansiāli mazāk pievilcīgas nekā atsevišķas nozīmīgas pilsētu teritorijas. Atsevišķos gadījumos dalībvalstis var nolemt veikt ieguldījumus pašas vai sniegt finansiālu atbalstu privātiem operatoriem, lai nodrošinātu *NGA* tīkla savienojamību vai šo savienojamību nodrošinātu agrāk nekā paredzēts, un tādējādi panāktu nodarbinātības un citu ekonomisko iespēju iespējami ātru izlīdzināšanos.

58. Attiecībā uz ikvienu valsts iejaukšanos, kuras mērķis ir atbalstīt *NGA* tīkla izvēršanu vai tās paātrināšanu, ir jānodrošina tās saderība ar valsts atbalsta noteikumiem.

3.2. **Valsts iejaukšanās veidi**

59. Dalībvalstis var izvēlēties dažādas pakāpes iejaukšanos tirgū, lai veicinātu vai paātrinātu *NGA* tīklu izvēršanu. Attiecībā uz šo apsvērumi, kas izklāstīti iepriekš 2.2.1. un 2.2.2. iedaļā (tirgus ekonomikas ieguldītāja principa piemērošana, kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu un *Altmark* lietas kritēriji), pēc analoģijas piemērojami valsts pasākumiem *NGA* tīklu izvēršanas jomā. Atkarībā no izvēlētā iejaukšanās veida un ietekmes var būt jāizraugās atšķirīga pieeja saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem.

60. Teritorijās, kurās paredzams, ka privātie ieguldītāji nākotnē izvērsīs *NGA* tīklus, dalībvalstis var nolemt pieņemt tādu pasākumu kopumu, ar kuru tiek saīsināts ieguldījumu cikls, tādējādi mudinot ieguldītājus ātrāk īstenot savus ieguldījumu plānus. Šādi pasākumi ne vienmēr ietver valsts atbalstu 87. panta 1. punkta nozīmē. Tā kā liela daļa no optiskās šķiedras tīklu izvēršanas izmaksām ir saistīta ar inženiertehniskajiem darbiem (piemēram, zemesdarbi, kabeļu ieguldīšana, iekšējo vadu ievilkšana utt.), dalībvalstis saskaņā ar Kopienas elektronisko sakaru tiesisko regulējumu var, piemēram, nolemt atvieglot būvatļauju saņemšanas procedūru vai prasīt, lai tīklu operatori koordinē savus inženiertehniskos darbus un/vai kopīgi izmanto daļu infrastruktūras ([64]). Līdzīgā veidā dalībvalstis var tiesību aktos noteikt, ka jaunos būvobjektos (ieskaitot jaunus ūdensapgādes, elektroapgādes, transporta vai kanalizācijas tīklus) un/vai ēkās ir jāiekļauj optiskās šķiedras pieslēgumi.

61. Valsts iestādes var nolemt veikt atsevišķus inženiertehniskos darbus (piemēram, zemesdarbus valsts īpašumos vai kabeļu kanalizācijas izbūvi), lai attiecīgajiem operatoriem dotu iespēju izvērst pašu tīkla elementus un šo procesu paātrinātu. Tomēr šādi inženiertehniskie darbi nedrīkstētu būt vērsti uz "konkrētu nozari vai jomu", bet tiem papildus elektronisko sakaru operatoriem principā būtu jābūt pieejamiem visiem iespējamajiem lietotājiem (t. i., elektroapgādes, gāzes, ūdensapgādes uzņēmumiem utt.). Ja šādas valsts iejaukšanās mērķis ir radīt nepieciešamos priekšnoteikumus, lai sabiedrisko pakalpojumu uzņēmumi varētu attīstīt savu infrastruktūru, un priekšroka netiek dota kādai konkrētai nozarei vai uzņēmumam (jo īpaši samazinot to kapitāla izmaksas), uz šo iejaukšanos 87. panta 1. punkts neattiecas.

62. Lai nodrošinātu vienlīdzīgu un nediskriminējošu piekļuvi stabiem vai sabiedrisko pakalpojumu uzņēmumu vai esošo tīkla operatoru īpašumā esošās kabeļu kanalizācijas kopīgu izmantošanu, līdzīgus pasākumus var pieņemt arī valsts regulatori.

([64]) Šādi pasākumi nedrīkstētu būt vērsti tikai uz elektronisko sakaru operatoriem, bet būtu bez izšķirības jāattiecina uz visiem uzņēmumiem visās attiecīgajās nozarēs (ieskaitot, piemēram, tādus uzņēmumus, kas apgādā ar gāzi, elektroenerģiju un/vai ūdeni). Pasākumi, kas attiecas vienīgi uz elektronisko sakaru operatoriem, var tikt atzīti par nozares atbalstu, un tādējādi uz tiem attiektos Līguma 87. panta 1. punktā paredzētais aizliegums.

63. Kā parāda Komisijas lēmumu prakse platjoslas pamata pakalpojumu jomā, vairumā gadījumu valsts atbalstu platjoslas tīkliem piešķir vietējās vai reģionālās iestādes ar mērķi vai nu novērst platjoslas savienojamības trūkumu reģionā, vai palielināt reģiona konkurētspēju, uzlabojot esošo platjoslas pārklājumu un tīkla savienojamību. Lai sasniegtu šos divus mērķus, valsts iestādes līdz šim ir vai nu konkursa kārtībā nodevušas valsts īpašumā esošas platjoslas infrastruktūras ierīkošanu un pārvaldību, vai finansiāli atbalstījušas privātu platjoslas tīklu izveidi ([65]).

64. Ja valsts iejaukšanās ir uzskatāma par valsts atbalstu saskaņā ar EK līguma 87. panta 1. punktu, par to ir jāpaziņo Komisijai, kura, ievērojot 3.3. un 3.4. sadaļā izklāstītos principus, novērtēs šīs iejaukšanās saderību ar kopējo tirgu ([66]).

3.3. **Balto, pelēko un melno zonu nošķīrums attiecībā uz *NGA* tīkliem**

65. Kā atgādināts 40. punktā, tradicionālo platjoslas pakalpojumu attīstīšanai paredzētā valsts atbalsta saderību ar noteikumiem Komisija ir vērtējusi, atsaucoties uz "balto", "pelēko" un "melno" zonu nošķīrumu. Komisija uzskata, ka šis nošķīrums ir joprojām izmantojams, novērtējot *NGA* tīkliem paredzētā valsts atbalsta saderību ar 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu, taču vajadzīga precīzāka definīcija, lai ņemtu vērā *NGA* tīklu specifiku.

66. Šajā sakarā ir jāpatur prātā, ka ilgākā perspektīvā paredzams, ka *NGA* tīkli aizstās pašreizējos platjoslas pamata tīklus. Tā kā *NGA* tīkliem ir vajadzīga citāda tīkla arhitektūra, kas ļauj piedāvāt ievērojami kvalitatīvākus platjoslas pakalpojumus nekā patlaban, kā arī sniegt tādus pakalpojumus, ko pašreizējie platjoslas tīkli nevar nodrošināt, ir iespējams, ka nākotnē izveidosies izteiktas atšķirības starp teritorijām, kurās būs *NGA* tīklu pārklājums, un teritorijām, kurās tā nebūs ([67]).

67. Pašlaik atsevišķi modernie platjoslas pamata tīkli (piemēram, *ADSL 2+* ([68]) zināmā mērā spēj nodrošināt arī dažus tādus platjoslas pakalpojumu veidus (piemēram, pamata trīs pakalpojumu paketi [*triple play*]), kuri tuvākajā nākotnē, visticamāk, tiks piedāvāti, izmantojot *NGA* tīklus. Tomēr – un neskarot iepriekšēja regulējuma noteikšanu – ir jānorāda, ka var parādīties tādi jauni produkti vai pakalpojumi, kuri nebūs aizstājami ne no piedāvājuma, ne pieprasījuma viedokļa un kuriem būs vajadzīgs platjoslas ātrums, kas pārsniedz platjoslas pamata infrastruktūras fiziskās iespējas.

68. Līdz ar to, novērtējot valsts atbalstu *NGA* tīkliem, tāda teritorija, kurā šo tīklu pašlaik nav un kurā privātie ieguldītāji tuvākajā nākotnē tos, visticamāk, arī neierīkos un nenodrošinās to pilnīgu funkcionēšanu, ir jāuzskata par "baltu *NGA*" zonu ([69]). Šajā kontekstā jēdziens "tuvākajā nākotnē" atbilst trim gadiem ([70]). Valsts iestādēm būtu jābūt tiesīgām, ievērojot atsevišķus nosacījumus, iejaukties, lai atrisinātu sociālās kohēzijas problēmas, veicinātu reģionālo attīstību vai novērstu tirgus nepilnību, ja var pierādīt, ka privātie ieguldītāji tuvāko 3 gadu laikā neplāno izvērst *NGA* tīklus. Privāto ieguldītāju

([65]) Skatīt, piemēram, Komisijas Lēmumus N 157/06 – Apvienotā Karaliste, *South Yorkshire Digital Region Broadband Project*, N 201/06 – Grieķija, *Broadband access development in underserved territories*, N 131/05 – Apvienotā Karaliste, *FibreSpeed Broadband Project Wales*, N 284/05 – Īrija, *Regional Broadband Programme: Metropolitan Area Networks ("MANs"), phases II and III*, N 381/04 – Francija, *Projet de réseau de télécommunications haut débit des Pyrénées-Atlantiques*, N 382/05 – Francija, *Mise en place d'une infrastructure haut débit sur le territoire de la région Limousin (DORSAL)*, N 57/05 – Apvienotā Karaliste, *Regional Innovative Broadband Support in Wales*, un N 14/08 – Apvienotā Karaliste, *Broadband in Scotland – Extending Broadband Reach*.

([66]) Neskarot iespēju piemērot Reģionālā atbalsta pamatnostādnes, kā minēts 33. punktā.

([67]) Ja pašlaik atšķirības starp teritoriju, kurā ir pieejams tikai šaurjoslas internets (iezvanpieeja), un teritoriju, kurā ir pieejama platjosla, nozīmē, ka pirmā teritorija uzskatāma par "balto" zonu, tad līdzīgā kārtā teritorija, kurā nav nākamās paaudzes platjoslas infrastruktūras, taču ir platjoslas pamata infrastruktūra, arī tiks uzskatīta par "balto" zonu.

([68]) Ar *ADSL 2+* pamata *ADSL* tīkla ātrums tiek palielināts līdz maksimāli 24 Mbps.

([69]) Balta *NGA* zona var būt teritorija, kurā nav platjoslas pamata infrastruktūras (tradicionāla baltā zona), kā arī teritorija, kurā darbojas tikai viens platjoslas pamata pakalpojumu sniedzējs (t. i., tradicionāla pelēkā zona) vai vairāki platjoslas pamata pakalpojumu sniedzēji (t. i., tradicionāla melnā zona). Kā norādīts 3.4. iedaļā, šādos atšķirīgos apstākļos ir jābūt izpildītiem atšķirīgiem nosacījumiem, lai valsts atbalstu platjoslas attīstīšanai varētu atzīt par saderīgu ar noteikumiem.

([70]) is laikposms atbilst vidējam laikposmam, kas vajadzīgs lielāku vai mazāku pilsētu aptveroša nākamās paaudzes piekļuves tīkla izvēršanai. Attiecībā uz šo operatoram būtu jāspēj pierādīt, ka nākamo 3 gadu laikā tas būs veicis vajadzīgos ieguldījumus infrastruktūrā, lai līdz tam brīdim nodrošinātu pārklājumu ievērojamai teritorijas daļai un ievērojamam attiecīgo iedzīvotāju skaitam.

ieguldījumu plāniem būtu jābūt tādiem, lai nodrošinātu vismaz ievērojamus rezultātus pārklājumā ziņā triju gadu laikā un plānoto ieguldījumu paredzamo pabeigšanas datumu samērīgā laikā pēc šiem trim gadiem (atkarībā no katras teritorijas un projekta specifikas). Ilgāku laikposmu noteikt nebūtu lietderīgi, jo tas varētu kaitēt nepietiekami apkalpoto reģionu interesēm salīdzinājumā ar citām tās pašas valsts daļām, kuras šo moderno platjoslas tīklu ziņā ir pietiekami apkalpotas. Publiskās iestādes var pieprasīt, lai tiktu iesniegts uzņēmējdarbības plāns kopā ar sīki izstrādātu izvēršanas grafiku, kā arī pietiekama finansējuma pierādījumi vai jebkādi citi pierādījumi tam, ka privātā tīkla operatoru plānotie ieguldījumi ir ticami un īstenojami.

69. Līdzīgā kārtā konkrēta teritorija būtu jāuzskata par "pelēku *NGA*" zonu, ja tajā ir tikai viens *NGA* tīkls vai tas tiks izvērsts nākamo triju gadu laikā un ja neviens cits operators neplāno izvērst *NGA* tīklu nākamo triju gadu laikā ([71]). Novērtējot to, vai citi tīkla ieguldītāji varētu konkrētā zonā izvērst vēl kādus *NGA* tīklus, ir jāņem vērā esošie normatīvie akti, ar kuriem varētu būt samazināti šķēršļi šādai tīklu izvēršanai (piekļuve kabeļu kanalizācijai, infrastruktūras kopīga izmantošana utt.).

70. Ja konkrētajā teritorijā ir vai nākamajos trīs gados tiks izvērsts vairāk nekā viens *NGA* tīkls, šāda teritorija principā ir uzskatāma par "melnu *NGA*" zonu ([72]).

3.4. **Saderības novērtējums**

71. Kā minēts 66. un 67. punktā, lai gan *NGA* tīkli ir kvalitatīvi daudz modernāki par esošajiem tradicionālajiem vara kabeļu platjoslas tīkliem, Komisija, vērtējot *NGA* tīkla izvēršanai paredzēta valsts atbalsta saderību ar valsts atbalsta noteikumiem, vērtēs arī šā atbalsta ietekmi uz esošajiem platjoslas tīkliem, ņemot vērā, ka pašlaik platjoslas pakalpojumi, ko piedāvā attiecīgi platjoslas un *NGA* tīklos, zināmā mērā ir savstarpēji aizstājami. Turklāt, vērtējot *NGA* tīkliem paredzētā valsts atbalsta saderību ar noteikumiem, Komisija veiks arī samēra pārbaudi (skatīt 35. punktu). Konkrēti, vērtējot paziņotā pasākuma samērīgumu, Komisija pārliecināsies, vai ir izpildīti 51. punktā izklāstītie nosacījumi (*sīka kartografēšana un pārklājuma analīze, atklāta konkursa procedūra, ekonomiski visizdevīgākais piedāvājums, tehnoloģiskā neitralitāte, esošās infrastruktūras izmantošana, nodrošināta brīva vairumtirdzniecības līmeņa piekļuve, cenu salīdzinoša noteikšana un atgūšanas mehānisms*). Tomēr *NGA* tīklu vērtēšanas kontekstā īpaši svarīgi ir turpmāk izklāstītie apsvērumi.

3.4.1. *Baltās NGA zonas – atbalsts NGA tīklu izvēršanai nepietiekami apkalpotās teritorijās*

72. Tāpat kā attiecībā uz platjoslas pamata pakalpojumiem, ja dalībvalstis būs izpildījušas konkrētus nosacījumus (skatīt 51. un 71. punktu), Komisija uzskatīs, ka ar Līgumā paredzētajiem valsts atbalsta noteikumiem ir saderīgi tādi pasākumi, ar kuriem tiek atbalstīta *NGA* tīklu izvēršana teritorijās, kurās platjoslas infrastruktūras pašlaik nav vispār, vai teritorijās, kurās esošie platjoslas operatori uzskata, ka *NGA* tīklu izvēršana ir nerentabla.

73. Tādās baltajās *NGA* zonās, kurās jau ir viens platjoslas pamata tīkls (tradicionāla pelēkā zona), atbalstu *NGA* tīkliem drīkstēs piešķirt, ja attiecīgā dalībvalsts pierādīs, ka i) šajos tīklos piedāvātie platjoslas pakalpojumi nav pietiekami, lai apmierinātu konkrētās teritorijas iedzīvotāju un uzņēmumu vajadzības (ņemot vērā arī šo tīklu iespējamu turpmāku modernizēšanu), un ii) attiecīgos mērķus nav iespējams sasniegt ar mazāk kropļojošiem līdzekļiem (tostarp iepriekšēju regulējumu).

([71]) Pelēka *NGA* zona var būt teritorija, kurā a) papildus *NGA* nav citas platjoslas pamata infrastruktūras, b) kā arī teritorija, kurā darbojas arī viens vai vairāki platjoslas pamata pakalpojumu sniedzēji (un kuru var uzskatīt par tradicionālu pelēko vai melno zonu). Kā norādīts 3.4. iedaļā, šādos atšķirīgos apstākļos ir jābūt izpildītiem atšķirīgiem nosacījumiem, lai valsts atbalstu platjoslas attīstīšanai varētu atzīt par saderīgu ar noteikumiem.

([72]) Melna *NGA* zona var būt arī teritorija, kurā ir viens platjoslas pakalpojumu sniedzējs (tradicionāla pelēkā zona) vai vairāki platjoslas pakalpojumu sniedzēji (tradicionāla melnā zona). Kā norādīts turpmāk, šādos atšķirīgos apstākļos ir jābūt izpildītiem atšķirīgiem nosacījumiem, lai valsts atbalstu platjoslas attīstīšanai varētu atzīt par saderīgu ar noteikumiem.

3.4.2. *Pelēkās NGA zonas – vajadzīga padziļināta analīze*

74. Attiecībā uz teritorijām, kurās viens privātais ieguldītājs jau ir izvērsis *NGA* tīklu vai plāno to izvērst nākamo trīs gadu laikā (skatīt arī 68. punktu) un kurās neviens privātais ieguldītājs neplāno izvērst otru *NGA* tīklu tuvāko trīs gadu laikā, Komisijai būs jāveic padziļināta analīze, lai pārbaudītu, vai valsts iejaukšanos šajās teritorijās var uzskatīt par saderīgu ar valsts atbalsta noteikumiem. Jāņem vērā, ka valsts iejaukšanās šādās teritorijās var izstumt esošos ieguldītājus un izkropļot konkurenci.

75. Lai Komisija konstatētu, ka atbalsts ir saderīgs ar noteikumiem, dalībvalstīm būtu jāspēj pierādīt, ka, pirmkārt, ar esošo vai plānoto *NGA* tīklu nepietiek vai nepietiktu, lai apmierinātu konkrētās teritorijas iedzīvotāju un uzņēmumu vajadzības, un, otrkārt, attiecīgos mērķus nav iespējams sasniegt ar mazāk kropļojošiem līdzekļiem (tostarp iepriekšēju regulējumu). Veicot padziļināto novērtējumu, Komisija jo īpaši vērtēs, vai:

a) vispārējie tirgus nosacījumi nav atbilstīgi, cita starpā analizējot pašreizējo *NGA* platjoslas pakalpojumu cenu līmeni, lietotājiem (privātpersonām un uzņēmumiem) piedāvāto pakalpojumu veidu un ar tiem saistītos nosacījumus, kā arī to, vai pastāv (vai varētu rasties) pieprasījums pēc tādiem jauniem pakalpojumiem, kurus esošais *NGA* tīkls nevar nodrošināt;

b) valsts regulatoru noteikta iepriekšēja regulējuma neesības gadījumā trešām personām netiek piedāvāta reāli pieejama tīkla piekļuve vai piekļuves nosacījumi neveicina efektīvu konkurenci;

c) vispārējie šķēršļi ienākšanai tirgū izslēdz iespējamo *NGA* tīkla ieguldītāju ienākšanu tirgū;

d) esošais *NGA* tīkls veidots, pamatojoties uz kabeļu kanalizācijas priviliģētu izmantošanu/priviliģētu piekļuvi tai, un tā nav pieejama citiem tīkla operatoriem vai netiek izmantota kopīgi;

e) visi veiktie pasākumi vai kompetentā valsts regulatora vai konkurences iestādes noteiktie tiesiskās aizsardzības līdzekļi attiecībā uz esošā tīkla operatoru nav spējuši novērst šīs problēmas.

3.4.3. *Melnās NGA zonas – nav nepieciešamības pēc valsts iejaukšanās*

76. Attiecībā uz teritorijām, kurās jau ir vairāk nekā viens *NGA* tīkls vai kurās privātie ieguldītāji izvērš konkurējošus *NGA* tīklus, Komisija uzskatīs, ka valsts atbalsts vēl vienam no valsts līdzekļiem finansētam un konkurējošam *NGA* tīklam varētu būtiski izkropļot konkurenci, un tāpēc nav saderīgs ar valsts atbalsta noteikumiem.

3.4.4. *Īpašs gadījums – papildu garantijas, ja teritorija ir tradicionāla melnā zona (platjoslas pamata tīkla kontekstā)*

77. Komisija uzskata, ka tradicionālās melnajās zonās, proti, teritorijās, kurās pašreizējos platjoslas pakalpojumus nodrošina ar konkurējošām platjoslas infrastruktūrām (*xDSL* un kabeļu tīkliem), esošajiem tīkla operatoriem būtu jābūt stimuliem modernizēt savus tradicionālos platjoslas tīklus, pārejot uz ļoti ātriem *NGA* tīkliem, kuri varētu tikt piedāvāti šo operatoru esošajiem klientiem. Šādās teritorijās valsts papildu iejaukšanās principā nebūtu vajadzīga.

78. Tomēr dalībvalsts šo argumentu var atspēkot ar pierādījumiem, ka esošie platjoslas pamata tīklu operatori tuvāko triju gadu laikā neplāno ieguldīt *NGA* tīklos, piemēram, pierādot, ka esošo tīkla ieguldītāju ieguldījumu vēsture pēdējos gados saistībā ar platjoslas infrastruktūras modernizēšanu, lai atbilstoši lietotāju pieprasījumam piedāvātu lielāku datu pārraides ātrumu, nav bijusi apmierinoša. Šādā gadījumā *NGA* tīklu izvēršanai paredzētajam valsts atbalstam tiktu veikta padziļinātā analīze saskaņā ar 75. punktu un pārbaudīts, vai ir izpildīti 3.4.5. iedaļā izklāstītie nosacījumi.

3.4.5. *Pasākuma struktūra un nepieciešamība ierobežot konkurences kropļojumus*

79. Tāpat kā platjoslas pamata tīklu izvēršanas politikas gadījumā, arī valsts atbalsts *NGA* tīklu izvēršanai var tikt atzīts par piemērotu un attaisnojamu instrumentu, ja ir izpildīti vairāki būtiski nosacījumi. Izņemot baltās *NGA* zonas, kuras vienlaikus ir arī baltās zonas platjoslas pamata pakalpojumu ziņā (un kurām nav papildu prasību), Komisija uzskata, ka papildus garantijām, kas izklāstītas 2.3.3. iedaļā un jo īpaši 51. punktā (*sīka kartografēšana un pārklājuma analīze, atklāta konkursa procedūra, ekonomiski visizdevīgākais piedāvājums, tehnoloģiskā neitralitāte, esošās infrastruktūras izmantošana, nodrošināta brīva vairumtirdzniecības līmeņa piekļuve, cenu salīdzinoša noteikšana un atgūšanas mehānisms*), jābūt izpildītiem arī šādiem nosacījumiem.

— Apmaiņā pret valsts atbalsta saņemšanu no atbalsta saņēmēja būtu jāprasa, lai tas trešām personām vismaz septiņus gadus nodrošinātu faktisku vairumtirdzniecības līmeņa piekļuvi. Nosakot piekļuves nodrošināšanas saistības, ir jāietver tiesības izmantot kabeļu kanalizāciju vai āra sadales skapjus, lai trešām personām būtu piekļuve ne tikai aktīvajai, bet arī pasīvajai infrastruktūrai. Šis nosacījums neskar iespējamus līdzīgus reglamentējošus pienākumus, ko valsts regulators noteicis efektīvas konkurences veicināšanai konkrētajā tirgū, vai pasākumus, kas pieņemti pēc šā laikposma beigām ([73]). "Brīvas piekļuves" saistības ir vēl jo svarīgākas tāpēc, ka jārisina arī problēma saistībā ar esošo *ADSL* operatoru piedāvāto pakalpojumu un plānoto *NGA* tīklu operatoru piedāvāto pakalpojumu pagaidu aizstājamību. Brīvas piekļuves saistību noteikšana nodrošinās, ka *ADSL* operatori saviem klientiem varēs piedāvāt *NGA* tīklu, kolīdz būs ierīkots subsidētais tīkls, un tādējādi varēs sākt plānot paši savus turpmākos ieguldījumus, nenonākot neizdevīgā konkurences situācijā.

— Turklāt, ieviešot nosacījumus tīkla piekļuvei vairumtirdzniecības līmenī, dalībvalstīm būtu jāapspriežas ar attiecīgo valsts regulatoru. No valsts regulatoriem tiek sagaidīts, ka nākotnē tie turpinās vai nu ieviest iepriekšēju regulējumu, vai ļoti cieši uzraudzīt visa platjoslas tirgus konkurences apstākļus, un attiecīgā gadījumā noteiks vajadzīgos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas paredzēti attiecīgajā tiesiskajā regulējumā. Tādējādi, izvirzot prasību, ka piekļuves nosacījumi ir jāapstiprina vai jānosaka valsts regulatoram, ievērojot piemērojamos Kopienas noteikumus, dalībvalstis nodrošinās, ka visos attiecīgā valsts regulatora noteiktajos platjoslas tirgos tiek piemēroti ja ne vienādi, tad katrā ziņā ļoti līdzīgi piekļuves nosacījumi.

— Turklāt neatkarīgi no tā, kāda ir arhitektūra *NGA* tīklam, kuram piešķir valsts atbalstu, tam jānodrošina faktiska un pilnīga atsaiste un visi dažādie tīkla piekļuves veidi, kas var būt vajadzīgi operatoriem (cita starpā, bet ne tikai piekļuve kabeļu kanalizācijai, optiskajai šķiedrai un bitu plūsmai). Šajā sakarā jānorāda, ka "multišķiedras" arhitektūra piekļuves prasītājiem dod pilnīgu neatkarību ātru platjoslas pakalpojumu piedāvājumu nodrošināšanā un tādējādi rada apstākļus noturīgai ilgtermiņa konkurencei. Turklāt *NGA* tīklu izvēršana, izmantojot multišķiedras līnijas, nodrošina gan "no punkta līdz punktam", gan "no punkta līdz vairākiem punktiem" topoloģiju un tādējādi ir tehnoloģiskā ziņā neitrāla.

4. **PĀREJAS NOTEIKUMI**

80. Šīs pamatnostādnes piemēros no nākamās dienas pēc to publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

81. Komisija piemēros šīs pamatnostādnes visiem paziņotajiem atbalsta pasākumiem, par kuriem tai jāpieņem lēmums pēc šo pamatnostādņu publicēšanas *Oficiālajā Vēstnesī*, pat ja par attiecīgajiem projektiem paziņots pirms pamatnostādņu publicēšanas dienas.

([73]) Attiecībā uz šo būtu jāņem vērā, vai joprojām pastāv īpašie tirgus apstākļi, kuri bija pamats sākotnējā atbalsta piešķiršanai par attiecīgo infrastruktūru.

82. Saskaņā ar Komisijas paziņojumu par piemērojamo noteikumu noteikšanu nelikumīga valsts atbalsta izvērtēšanā ([74]) Komisija piemēros šīs pamatnostādnes nepaziņotam atbalstam, kas piešķirts pēc to publicēšanas.

5. **NOBEIGUMA NOTEIKUMI**

83. Komisija, ņemot vērā būtiskas tirgus, tehnoloģiju un regulējuma attīstības tendences, pārskatīs šīs pamatnostādnes ne vēlāk kā 3 gadu laikā kopš to publicēšanas.

([74]) OV C 119, 22.5.2002., 22. lpp.